Azg
armenian daily
24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1995 ՈՒՐԲԱԹ # 226 (980)

Թուրքիան մահոգված է ասոմակայանո՞վ, թե Հայաստանի հզորացմամբ

Ստամբուլի «Ժամանակ» օրաթերթը վկայակոչելով «Ազգաս» թերթի հաղորդումը, հայտնում է, որ Էրզրումում բողոքի խոշոր մի ցույց է տեղի ունեցել Մեծամորի ատոմակայանի վերագործարկման դեմ: «Աշխարհն առանց ատոմակայանի», «Չեռնոբիլ ու գում նոր Չեռնոբիլ» եւ այլ կարգախոսներով ցուցարարները շրջել են փողոցներով, Աբաքուրի արձանի մոտ հանրահավաք կազմակերպել: «Մեր զավակների դաստիարակության համար պետք է դիմենք ՍԱԿ-ին», «Ատոմակայանն ավելի մեծ վտանգ հայերի համար, պետք է բացատրել դա հայ ժողովրդին», տրամի էին ելույթների հիմնական թեզերը: Հավանին, ըստ «Ազգաս»-ի, մասնակցում էր նաեւ Վրաստանի գիտությունների ակադեմիայի ատոմագիտական ամբիոնի դասախոս Շ. Աբրամիձեն, որն առաջարկել է թուրք եւ վրացի գիտնականներից հատուկ մարմին ստեղծել՝ պայքար միջազգայնացնելու համար: Հայ ժողովրդի հանդեպ այս «մատնագությունը» պարզ է դառնում, երբ տեղեկանում ես, թե ովքեր են հանրահավաքի կազմակերպիչները՝ Էրզրումի կուսակցությունը, խաղաղ շրջապատակային վարչությունը, այլ պաշտոնական կազմակերպություններ: Թուրքիայի կառավարությանը, որ Հայաստանի համար ամենածանր պայմաններում վարկեր է ուղիներ, այնքան էլ չի հուզում հայերի ճակատագիրը, եւ ոչ էլ ատոմակայանի գոյությունը: Իսկ այն, որ լուծելով էներգադեֆիցիտի խնդիրները Հայաստանը կարող է տնտեսական հզորություն ձեռք բերել, բնականաբար, միշտ հուզել եւ հուզում է Թուրքիայի կառավարողներին: ԱՐՄԵՆԻԱ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Երվանդ Ազատյանը եւ Ռուբեն Թերզյանը հրաժարվել են ՈԱԿ Կենտրոնական վարչությունից

«Ազգին» հասած տեղեկությունների համաձայն, Ռամկավար ազատական կուսակցության Կենտրոնական նորընտիր վարչության անդամներ Երվանդ Ազատյանը (Դետրոյտ) եւ Ռուբեն Թերզյանը (Չիկագո) վերջերս իրենց հրաժարականն են ներկայացրել նույն վարչությանը, դժգոհություն հայտնելով վերջինիս գործելաձեւի դեմ: Թեեւ առայժմ մեզ անհայտ են մնում նրանց դժգոհության շարժառիթները, սակայն սեպտեմբերին Կիպրոսում կայացած ՈԱԿ 19-րդ պատգամավորական ժողովից հետո կենտրոնական վարչության անդամ ընտրված այդ երկու անձնավորությունների հրաժարականն իսկապես տարակուսանք է հարուցում, նկատի ունենալով, որ նրանք իրենց հասարակական դիրքով եւ ազգային հաղթական գործունեությամբ ամենահայտնի դեմքերն էին նորընտիր վարչության մեջ: Երվանդ Ազատյանը տարիներ ի վեր կարեւոր պաշտոններ է, զբաղեցնում ոչ միայն կուսակցության, այլեւ Թեհրանի մշակութային միության եւ ՀԲԸ Միության Ալեմ Մանուկյան մշակութային հիմնադրամի մեջ, եւ մամուլում ու բեմերի վրա իր ելույթներով հայտնի դեմք է ոչ միայն սփյուռքում, այլեւ Հայաստանում: Ինչ վերաբերում է Ռուբեն Թերզյանին, որին Հայաստանում նույնպես գիտեն որպես հաջողակ ձեռնարկատերի, Մ. Նահանգներում էաջ հայտնի է նրա վաստակը ի նպաստ Հայաստանի Հանրապետության եւ Հայ դատի լոբբինգ կատարելու գործում:

Մեզ չհաջողվեց պարզել, թե ՈԱԿ Կենտրոնական վարչությունը ընթացքվե՞լ է նրանց հրաժարականին, թե՞ ոչ:

Լիբանանահայոց առաջնորդի աթոռը մնում է թափուր

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Այս տարվա հուլիսի սկզբներից, երբ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս ընտրվեց լիբանանահայոց առաջնորդ Արամ արքեպիսկոպոս Քեչիշյանը, մինչեւ օրս թափուր է թեմի առաջնորդի աթոռը: Անցել է ավելի քան 4 ամիս, բայց դեռ հաջորդի անունը չի հրապարակված: Մտահոգություն հայտնելով այս առթիվ, «Զարթօնք» թերթն իր առաջնորդողում նշում է, թե համենայնդեպս, դժվար թե արժանավոր լգնվելու պատճառաբանություն գոյություն ունի, իսկ եթե մի ներքին ծրագիր կա, որ այս մասին ունի իր տրամաբանությունն ու օրենքները, դա էլ բավարար համոզիչ պատճառ չի կարող լինել առաջնորդի աթոռը թափուր դատելու համար:

Արգենտինահայ համայնքը պատշաճում է նախկին դեսպան Արա Հակոբյանին

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: ՀՀ նախագահի հրամանագիրն այն մասին, որ Արգենտինայում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան է նշանակվում Վահան Տեր-Ղազարյանը, փոխարինելով մինչ այդ Բուենոս Այրեսում հավատարմագրված Արա Հակոբյանին, հարուցել է արգենտինահայ համայնքի անդամների դժգոհությունը: Այդ առթիվ այնտեղ լույս տեսնող «Առենիա» թերթը տպագրել է Առենդրեսի լրատվությունը, որում մասնավորապես ասված է, թե Արա Հակոբյանի գործունեությունից «որոշակի դժգոհություններ կային ոչ միայն արգենտինահայության, այլեւ հարեւան երկրների Բրազիլիայի ու Ուրուգվայի հայ համայնքներում, քանի որ Բուենոս Այրեսի ՀՀ դեսպանությունը սղաստակում էր նաեւ այդ երկու երկրների հայ կաղան համայնքներին»: Անդրադառնալով հաղորդագրությանը, «Առենիան» այն որակել է «բացարձակ աղաստեղեկատվություն» եւ որպես հիմնավորում նշել, թե «բավական էր միայն նկատի ունենալ ՀԲԸՄ տված ողջերի ճանապարհը հավատարիմ, համայնքի բոլոր կազմակերպությունների ու ազգայիններ մոտ նրա վայելած վարկը եւ մանավանդ իր օրինակելի ընթացքը՝ ծառայելու Հայաստանի պետության շահերին եւ միջամուխ չլինելու համայնքի ներքին հարցերին, որպեսզի դատապարտումի արժանանա Առենդրեսի հաղորդումը»: Վերջում թերթը ավելացնում է, թե այդ վարքագծի շարունակումով ոչ մի դիվանագետ չի կարողանա լավ հարաբերություններ ստեղծել համայնքի հետ, իսկ նմանատիպ լուրերը համայնքի նկատմամբ արհամարհանքի ու անհարգալից վերաբերմունքի արտահայտություն են:

Խմբ. կողմից. Հիշեցնում ենք, որ Առենդրեսին հղված վերեւի տողերը պատկանում են «Ազգին», որը մեկ անգամ ես հայտնում է, որ մնում է իր կարծիքին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

«Համաշխարհային բյուրոկրատական օրենքը» եւ Հայաստանը

Ապարատի դիկտատուրան չի նահանջում

ՆԱՐԵԼԼ ՄԱՐՏՈՅԱՆ

Նոյեմբերի 23-ին Ազգ-ում կայացավ Ֆինանսա վարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի նիստ: Օրակարգում ընդգրկված էին ՀՀ 1996 թ. պետական բյուջեի մասին ՀՀ օրենքի նախագծում նախատեսված ատաղդական պորտի բրացիկ ծախսերի ֆինանսավորման հարցերը: Երեկվա քննարկումներ ներկա պատգամավորների թիվը չէր հասնում մեկ տասնյակի: Կառավարությունը ներկայացրեց Ֆինանսների փոխնախարար Նարեկ Մեսրոպյանը: Ներկայացրեց 1996 թ. պետական բյուջեից կատարվելիք ֆինանսական հատկացումները տարբեր պարտերների համար: Այսպես տրանսպորտի համար հատկացումներ կազմում են 2 մլրդ 290 մլն դրամ, խաղաղաշինությանը 2 մլրդ 4 մլն դրամ, առողջապահությանը 919 մլն դրամ. Ենթակայինը 6 մլրդ 653 մլն դրամ, հակահամաճարակային միջոցառումների համար 250 մլն դրամ, 86.7 մլն դրամ բնապահպանական միջոցառումների համար: Իսկ նախարարությունների եւ գերատեսչությունների ապարատների պահպանման համար 1996 թ. հատկացվող գումարներն այսպիսին են: Ընդերքի պետական վարչությունն 546 մլն դրամ: Գեոդեզիայի եւ քարտեզագրության ինստիտուտ 160 մլն. դրամ: Էներգետիկայի նախարարությանը 46.4 մլն դրամ: Ըստ 1996 թ. բյուջեի նախագծի ԱԺ-ի պահպանման ծախսերը կազմում են 560.9 մլն դրամ: Ղանդոյ նյութերում ներկայացրել ենք մյուս նախարարությունների ապարատների պահպանման համար նախատեսվող ֆինանսական հատկացումները: Ակնհայտ է, որ ապարատների պահպանման ծախսերը ամբողջությամբ Հայաստանի պետբյուջեում առկա ֆինանսական միջոցների հատմամբ վտանգ չէ բնավ: Այս հարցը ռուսական մատնոգեղ նաեւ ենթարկվեցին ներկա պատգամավորներին: Նրանցից մեկը, նիստի նախագահող, Ֆինանսա վարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Արմեն Երիսազարյանը, դիմելով ֆինանսների փոխնախարար Ն. Մարտիրոսյանին, ասաց. «Դուք երեսասարդ բյուրոկրատ եք եւ շատ լավ գիտեք, որ գոյություն ունի համաշխարհային բյուրոկրատական օրենք, երբ աշխատանքը չի կատարվում, բայց դրանք պահպանվում է առաջարկել է թուրք եւ վրացի գիտնականներից հատուկ մարմին ստեղծել՝ պայքար միջազգայնացնելու համար: Հայ ժողովրդի հանդեպ այս «մատնագությունը» պարզ է դառնում, երբ տեղեկանում ես, թե ովքեր են հանրահավաքի կազմակերպիչները՝ Էրզրումի կուսակցությունը, խաղաղ շրջապատակային վարչությունը, այլ պաշտոնական կազմակերպություններ: Թուրքիայի կառավարությանը, որ Հայաստանի համար ամենածանր պայմաններում վարկեր է ուղիներ, այնքան էլ չի հուզում հայերի ճակատագիրը, եւ ոչ էլ ատոմակայանի գոյությունը: Իսկ այն, որ լուծելով էներգադեֆիցիտի խնդիրները Հայաստանը կարող է տնտեսական հզորություն ձեռք բերել, բնականաբար, միշտ հուզել եւ հուզում է Թուրքիայի կառավարողներին: ԱՐՄԵՆԻԱ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Երեւանցիները կստանան երկու ժամ հավելյալ հոսանք

Երեկ ՀՀ էներգետիկայի փոխնախարար Կարեն Գալուստյանն ընդունեց «Ազնավուր Հայաստանին» կազմակերպության «Լոկո» ծրագրի ներկայացուցիչներին: Քննարկվել են Երեւանի բնակչությանը 2 ժամ հավելյալ էլեկտրաէներգիա մատակարարելու հարցը: Նախատեսվում է, որ «Լոկո» ծրագիրը կֆինանսավորի երկժամյա էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը:

Եղանակի տաքացումը վտանգավո՞ր է

Հանրապետությունում գերակայող հանձնաժողովը տարեցտարի, ըստ հիդրոմետեոծառայության, կազմված է արեւմուտից մթնոլորտային ճակատային հատվածների տեղաշարժման հետ, որը պայմանավորված է այժմ Փոքր Ասիայում գտնվող ցիկլոնով: Միաժամանակ սեզոնային պաշտպանության ազգային ծառայությունում ձեռնտսի մնացին եղանակային այս փոփոխությունը երկրպեղեում տեղի ունեցող գործընթացների հետ ինչ որ կերպ կապելուց: Այսուհանդերձ, ինչպես տեղեկացրեց ՍՊԱԾ-ի տնօրեն Ա. Բալասանյանը, աղտոտվության համար այս օրերին ավելի է ուժեղացվել դիտակայանների հսկողությունը երկրպեղեալ փոփոխությունների նկատմամբ: Ծառայությունում օրերս հավելյալ տեղեկատվություն ունենալու համար հատուկ խմբի են դարձել չափումնաբանական աշխատանքները:

Վիրավորվեց եւս մեկ խաղաղ բնակիչ Նոյեմբերյանում

ՆՈՅԵՄԲԵՐՅԱՆ, 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Վերջին օրերին ադրբեջանական կողմից հրաձգային տարբեր տեսակի զենքերից գնդակոծվում է Նոյեմբերյանի շրջանի սահմանային գոտին: Նոյեմբերի 22-ին ժամը 15-ի սահմաններում Կոթի գյուղի սահմանամերձ տարածքում անասուններ արածացնելիս ադրբեջանական զինյալների կրակից վիրավորվել է գյուղի 21-ամյա բնակիչ Սարո Պետրոսյանը:

ԱՐՏԱԳԱՂԹ

Կանադա գաղթելը դժվար է, բայց ոչ անհնար

Ընկերակում ապրելու համար պարտադիր է ֆրանսերենի իմացությունը

ՏԱԳՈՒՀԻ ԱԱՍՏԻՅԱՆ

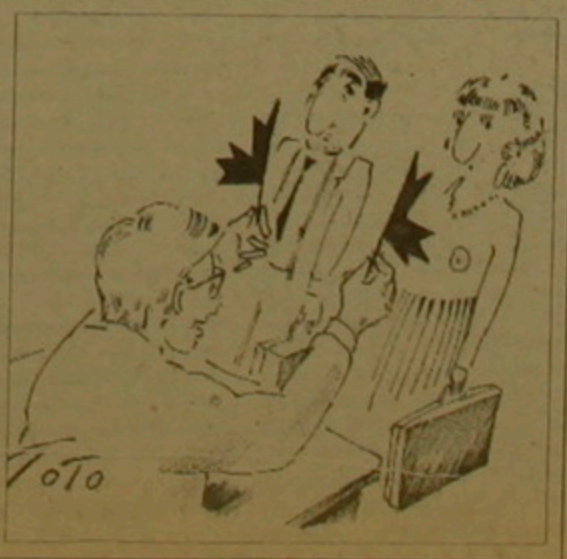

Հայտնի ճշմարտություն է. ճանապարհորդելուց առաջ իմացիր՝ որ ես գնում: Առավել ես, երբ գաղթում ես: Վերջին տարիներին Հայաստանից օտար ափերում վերասատեղծվածների թիվն այնքան է շատացել, հայերն այնտիսի փարձ են ձեռք բերել (որտե՞ղ, ինչպե՞ս եւ ինչպիսի՞ պայմաններում է ձեռնտ հասատակվել), որ ավելորդ է նույնիսկ այդ ուղղությամբ որեւէ բացատրական աշխատանք տանելը: Այսուամենայնիվ, ավելորդ լսվածությունը նույնպես կարող է դիտվել որպես արտագաղթի խրախուսման փորձ: Կանադայի դեսպանությունում երկու փաստաթղթեր անհրաժեշտ են, հանգի այս երկիր գաղթող հայերի թիվը երբեմ էլ շատ չի եղել, թեեւ կանադահայ համայնքը վաղուց ի վեր ձեւավորել է որպես յուրօրինակ հայ գաղութ: Օգտվելով ասիրից, որ Երեւանում են գտնվում Մոսկվայում Կանադայի դեսպանության երկրորդ քարտուղար Ջեյմս Ռոբերտսը եւ երկրորդ քարտուղար, փոխհյուպատոս Գրեգ Ալբրոնը, նրանք ստանձնեցին գտնել մեր հայրենակիցներին ծանոթացնել Կանադա ներգաղթելու խնդրանքով նոր կանոնների: *Տես էջ 2*

ԱՇԽԱՐՀ

Սիլվիո Բեռլուսկոնին կաշառակեր է եւ կկանգնի դատարանի առջեւ

Միլանի դատախազությունը պահանջել է դատի տալ Իտալիայի նախկին վարչապետ, «Ֆինինվեստ» խոշորագույն առեւտրային ընկերության տեր Սիլվիո Բեռլուսկոնիին եւ նրա չորս մերձավորագույն աշխատակիցներին: Նրանք մեղադրվում են ֆինանսական մեքենայություններ մեջ: Ինչպես ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնի է դարձել իրավապահ մարմինների աղբյուրներից, դատախազությունն ավարտել է «Ֆինինվեստի» կողմից «Մեդուզա» կինոընկերության գնման գործի հետաքննությունը: Այս գործի շրջանակներում Իտալիայի «Հեռուստատեսային թագավորը» մեղադրվում է ֆինանսական փաստաթղթերի կեղծման եւ բազմամիլիարդանոց «սեւ ֆոնդերի» ստեղծման մեջ: 1996 թվականի հունվարին Ս. Բեռլուսկոնին Միլանում կկանգնի դատարանի առջեւ կաշառակերության մեղադրանքով: «Ֆինինվեստի» ղեկավարությունը այդ կաշառները վճարել է ֆինանսական գվարդիայի սպաներին:

Բոլիվիա. Ճշգրտվում է Չե Գեւարայի թաղման վայրը

Երեկ Բոլիվիայի նախագահը կարգադրեց ճշտել լատինամերիկյան լեգենդար հեղափոխական Չե Գեւարայի թաղման վայրը եւ նրա դին հողին հանձնել քրիստոնեական ծիսակատարությամբ: Չե Գեւարայի մահվան գաղտնիքներ վերջերս բացահայտեց գեներալ Սալինասը, որը 28 տարի առաջ ներկա է գտնվել նրա գնդակահարմանն ու թաղման արարողությանը: Կուբայի ղեկավար Ֆիդել Կաստրոն, որը եղել է Չե Գեւարայի զինակիցներից, Կուլմբիայում կուբայական դեսպանատան միջոցով խնդրել է պատշաճորեն հայտնել նրա թաղման վայրը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԱՐՏԱԳԱՂԹ

Կանադա գաղթելը դժվար է, բայց ոչ անհնար

Քվեբեկում ապրելու համար պարտադիր է ֆրանսերենի իմացությունը

Սկիզբը էջ 1

Դիվանագետների ասելով, ներգաղթել ցանկացողների երկու խումբ կա: Առաջին խմբի մեջ են մտնում նրանք, ովքեր ցանկանում են միանալ իրենց ամուսնուն, կնոջը, մորը, հորը կամ երեխաներին: Երկրորդ խմբի մեջ են մտնում նրանք, ովքեր մեկնում են իրենց ազգականների մոտ եւ կամ որեւէ բարեկամ չունեն, բայց ցանկանում են հաստատվել Կանադայում:

Առաջին չափանիշը տարիքն է: Որքան երիտասարդ լինի դիմորդը, այնքան դրական պատասխան ստանալու հավանականությունը մեծ է, իսկ եթե քառասունն անց է, ապա կարելի է ասել, որ կոսանա բացասական պատասխան:

Երկրորդ չափանիշը կրթությունն է: Իհարկե, նախապատվությունը տրվում է բարձրագույն կրթությամբ դիմորդներին, իսկ միջնակարգ կրթություն ունեցողներին դրական պատասխանը գրեթե անհավանական է: Երրորդ չափանիշը ազգությունն է: Այս հարցում նույնպես գերապատվությունը տրվում է այն մասնագիտություններին, որոնք բավարարում են Կանադայի աշխատուժի շուկայի պահանջարկը: Կանադացի դիվանագետներից մեկը գրեթե անհավանական համարեց բժիշկներին ներգաղթի իրավունք տալը, քանի որ մեր եւ կանադական բժշկական համակարգերը լիովին տարբերվում են: Չորրորդ եւ բերեւս ամենակարեւոր չափանիշը անգլերենի կամ ֆրանսերենի լիակատար տիրապետումն է: Ընդ որում, հարցազրույցը անցկացվում է միայն անգլերեն եւ ֆրանսերեն լեզուներով, եւ եթե դիմորդը գերազանահատում է իր կարողությունները, ապա նա ոչ միայն չի ստանում դրական պատասխան, այլեւ զրկվում է դիմումի հետ ներկայացվող գումարի 1/3 ից: Նշենք, որ պաշտոնական դիմումի հետ մեծահասակները պետք է մուծեն 1100 դոլար, իսկ երեխաների համար՝ 75 դոլար: Եթե տվյալ անձը չի ստանում մուտքի վիզա, վերադարձվում է այդ գումարի միայն 2/3 ը:

Բացի այդ, Կանադա մշտական բնակության մեկնել ցանկացողները պետք է նախապես ունենան մոտ 5000 ԱՄՆ դոլար, իսկ ընտանիքները՝ մոտ 10 հազար: Նշենք, որ կանադական կառավարությունը նրանց ֆինանսական աջակցություն ցույց չի տալիս: Որպես հինգերորդ չափանիշ կանադացի դիվանագետը նշեց մարդկանց ճկուն հոգեբանությունը եւ նոր միջավայրում արագ համակերպվելու կարողությունը:

Բայց մինչ պաշտոնական դիմումը լրացնելը, յուրաքանչյուր ոք կարող է Մոսկվայի դեսպանությունից կամ երեւանյան ներկայացուցչությունից ձեռք բերել եւ լրացնել նախնական հարցաթերթիկ, որի ոչ պաշտոնական գնահատականը կարող է ստանալ մի քանի ամսից: Դրական պատասխան ստանալուց հետո միայն նա կարող է պաշտոնական դիմում լրացնել, որի համար էլ միայն կգանձվի վերը նշված գումարը: Ընդ որում, այդ գումարը (1100 դոլար) կարող է փոփոխվել՝ կախված կանադական դոլարի կուրսի փոփոխությունից կամ նոր գնացուցակ սահմանելուց:

Հարցազրույցից դրական գնահատական ստանալու դեպքում դիմորդներն անցնում են բժշկական ստուգում եւ այնուհետեւ ստանում մուտքի վիզա: Ջեյմս Ռոբերսոն ասելով, եթե ընտանիքի անդամներից գոնե մեկը հավակում է անհրաժեշտ առավելագույն միավորները, ապա ընտանիքի մյուս անդամները մեխանիկորեն ստանում են մշտական բնակության վիզա: Դա նշանակում է, որ նրանք Կանադայում կարող են ապրել, աշխատել ցանկացած գավառում: Սկզբնական շրջանում նրանք չեն ունենա միայն ընտրելու եւ երրորդ երկրներում կանադացիների նման ճանապարհորդելու իրավունք: Երեք տարի անց կարող են դիմել եւ եթե ստանան քաղաքացիություն, ապա կստանան նաեւ կանադական անձնագիր եւ նույնիսկ որպես թեկնածու կարող են մասնակցել նախագահական ընտրություններին: Մինչ այդ անձը հաստատող փաստաթուղթը մնում է մշտական բնակության իրավունքը հաստատող վիզան: Կանադայի արտգործնախարարի վերջին հայտարարություններից մեկի համաձայն, կփոխվեն այդ միավորները հաշվելու ձեւերը: Դիվանագետների կարծիքով հիմնական չափանիշները կմնան նույնը, բայց շեշտադրումը կփոխվի: Գրեգ Ալբոնի համոզմամբ, Կանադայում ազգային խնդիր գոյություն չունի, եւ կանադահայերի, ինչպես նաեւ մյուս ազգությունների նկատմամբ որեւէ դրական կամ բացասական վերաբերմունք գոյություն չունի: Նման սահմանազատում չի դրվում:

Սակայն գոյություն ունի Քվեբեկի խնդիրը եւ դրա ազդեցությունը:

Պարզվում է, որ Կանադայի Սահմանադրության, ներգաղթի պատասխանատվությունը կիսվում է դաշնակցային կառավարության եւ գավառային կառավարությունների միջեւ: Անցյալում միայն գավառներն էին այդ հարցը տնօրինում: Ժամանակի ընթացքում դա փոփոխվեց եւ այժմ միայն Դաշնակցային կառավարությունն է ներգաղթի հարցերով զբաղվում: Մոտ 20 տարի առաջ Քվեբեկը որոշեց, որ ներգաղթի իր սեփական համակարգը պետք է ունենա: Այսուհանդերձ գավառներն էլ ունեն, բայց դրանք նման չեն Քվեբեկի համակարգին: Հիմնական տարբերությունն այն է, որ Քվեբեկում Ֆրանսերենին մեծ կարեւորություն են տալիս: Եվ այնտեղ գնալու համար այդ չափանիշը պարտադիր է:

Իսկ Քվեբեկի հարցի լուծման ճանապարհը կանադացի դիվանագետները համարեցին ամենահաղթահարելիրը, նկատելով նաեւ, որ կանադացիք ծայրաստիճան խաղաղասեր են, իսկ պատերազմի հոտ է փչում միայն մամուլում հայտնվող հոդվածների վերնագրերից եւ խոհանոցային խոսակցություններից: Կենսամակարդակը Քվեբեկում Կանադայի համար համարվում է միջինը, իսկ մարդու իրավունքների հարցը, դիվանագետների կարծիքով, նույնպես բավականին առաջընթաց է ունեցել:

Քաղաքական աղասան ցանկացողների դիմումները ենթակվում են ՍԱԿ-ի համաղասասխան փաստաթղթերի լույսի ներքո եւ ամեն դեպքի համար տրվում է առանձին լուծում:

Խոսելով ուղեղների արտահոսքի մասին, կանադացի դիվանագետները նշեցին, թե այդ խնդիրը Հայաստանի համար լուրջ մտահոգության առիթ չպետք է տա: Նրանց կարծիքով, հայերը դարերի ընթացքում ունեցել են մեծ ստիպում, որը մշակութային եւ տնտեսական առումով միշտ էլ համարվել է հայ ժողովրդի պատմական այն հատվածը, որը հարստացրել է ազգային արժեքները:

«Հայերը պատկանում են աշխարհի ամենաաշխատասեր ժողովուրդներին եւ այն, որ Կանադա են ներգաղթում լավ է եւ՝ Կանադայի համար, եւ՝ տվյալ անհատի եւ թե այն երկրի, որտեղից ներգաղթում են», ասաց Ջեյմս Ռոբերսոն:

Նրա գործընկեր Գրեգ Ալբոնը ավելացրեց, որ կանադահայ համայնքի գոյությունը ի վերջո նպաստում է նաեւ հայկանադական հարաբերությունների զարգացմանը: Չմոռանանք նշել, որ ԱՊՀ հանրապետություններից միայն Մոսկվայում, Կիեւում եւ Ալմա Աթայում են գործում Կանադայի դեսպանություններ եւ միայն Երեւանում՝ կանադական ներկայացուցչություն: Դիվանագետները համոզված են, որ ֆինանսական սղության պատճառով ներկայացուցչության բացումը ամենալավ լուծումն է եւ նույնիսկ առաջադեմ քայլ՝ Կանադայի համար:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, ապա կանադացի դիվանագետները հույս հայտնեցին, թե մեր երկիրը ճիշտ ուղու վրա է, եւ ամենագլխավորը՝ Ղարաբաղի հարցը, իր լուծումը կստանա ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում:

ԵՐԵՎԱՆ

Հեռացված ուսանողները վերականգնվեցին բուհում

«Գրիգոր Զոհրապ» մասնավոր համալսարանի 4-րդ կուրսի ուսանողուհի Զառուհի Դանիելյանը եւ 3-րդ կուրսի երեք 3 ուսանողուհիներ, որոնք այս տարվա մայիսի 30-ին դեկանի Ռաֆիկ Պետրոսյանի հրամանագրով հեռացվել էին, օրերս բուհի գլխավորիչի հրամանով վերականգնվեցին ուսումնական պրոցեսում: Հրամանագրի համաձայն, Զ. Դանիելյանն ուսումը կշարունակի իրավաբանական ֆակուլտետի 4-րդ, իսկ մյուս 3 ուսանողուհիները նույն ֆակուլտետի 3-րդ կուրսում: Ընթերցողները լավատեղյակ են, որ ուսանողուհիներին բուհում վերականգնելը հեշտությամբ չտացվեց: Զ. Դանիելյանի հայրը հոկտեմբերի 30-ից ընկնում էր Մյասնիկյանի շրջանի ժողդատարանում: Եվ, չնայած հայցվորի բացարձակ առավելությունը շնորհիվ փաստաբաններ Մարինե Հայաբյանի եւ Ռոբերտ Սահակյանի, վճռի կայացումը բազում արգելքների էր բախվում:

Հրամանագրով ուսանողուհիներին վերականգնելու որոշումը կարելի է համարել հայցվորի եւ բուհի գլխավորիչի միջեւ փոխզիջման լավագույն տարբերակ, որից հնարեն օգտվեց նաեւ Մյասնիկյանի ժողդատարանը հայցվորի դատանոցով կարճելով գործի վարույթը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Աբովյան. Գյուղերում բնակիչները կստանան բնական գազ

Չմոռանք տալ կլինի Աբովյանի շրջանի Գառնի, Չովք, Կաթնաղբյուր, Ջրաբեր եւ մի շարք այլ գյուղերի բնակարաններում, որովհետեւ բնական գազով աղխափան կաշխատեն դրանց ջեռուցման կաթսաները: Իսկ այս բանը հնարավոր է դարձել շրջխորհրդի գործկոմի եւ «Հայգազարդ» պետական կոնցեռնի համագործակցության եւ բնակչության շրջանում տարված բացատրական աշխատանքի շնորհիվ: Բնական գազ ստանալու համար բնակիչները նախ մուծում են կանխավճար եւ կարգավորում սարքավորումները: Սղասարկումը քաղաքների հետ համեմատած դյուրին է, որովհետեւ ծախսված վառելիքի դիմաց չվճարելու դեպքում անջատվում է գյուղացու անհատական գիծը:

Ռ. Ս.

Արտասահմանյան զբոսաշրջիկներն ավելի հաճախակի են այցելում Հայաստան

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ՝ Հայաստան այցելող զբոսաշրջիկների թիվը գնալով աճում է: Ինչպես Սնարքի թղթակցին հաղորդեցին այսօր Առեւտրի, ծառայությունների եւ զբոսաշրջության նախարարությունում, մայրաքաղաքի «Արմենիա», «Անի» եւ «Դվին» հյուրանոցները, որ իջեւանում են հիմնականում արտասահմանցիներ, այս տարի արդեն սղասարկել են 13 հազար զբոսաշրջիկ՝ 1994 թ. ամբողջ տարվա 10 հազարից փոքր ինչ ավելի զբոսաշրջիկների դիմաց: Առաջնության դափնին՝ ըստ այցելուների, պատկանում է եվրոպացիներին, որոնց հաջորդում են ԱՊՀ-ի, ԱՄՆ-ի եւ Արեւելյան Եվրոպայի քաղաքացիները:

ԳՅՈՒՄՐԻ

Ընթերցողները սղասում են սիրած թերթին

Անցյալ ձմռանն զգալիորեն վատացել էր մամուլի առաքումը Գյումրի, իսկ «Հայաստանի Հանրապետություն» եւ «Ազգ» չափազանց քիչ էին ստացվում կարգված դրանց տրամադրելու կարգով ենթադրվող հեռ: Ժամանակին այդ մասին հրապարակում եղավ «Ազգում», իսկ առաքման ու բանակների հարցերը շտկով կարգավորվեցին բավարարելով ընթերցողների պահանջները: Բայց ահա, ավելի քան 1.5 ամիս է, կրկին հուսախաբ են Գյումրիում «Ազգի» մշտական ընթերցողները, որոնց գերակշիռ մասը կրթականներից ձեռնտեսն է հեռանում: Թերթը դարձյալ քիչ է ստացվում: Այս կապակցությամբ «Հայմամուլի» Գյումրիի միջշրջանային գործակալությունից տեղեկացրին, թե պակասել է նաեւ «Հանրապետություն», «Լրագիր» թերթերի քանակը, բայց դրանց պահանջարկը բավարարվում է: Այժմ յուրաքանչյուր կրթական «Ազգի» երկու օրինակ է հասնում, նախկին ութի փոխարեն:

Եթե մայրաքաղաքում մամուլի միջոցներ հնարավոր է ընթերցողներին հասցնել նաեւ այլ տարածքների միջոցով, ապա հանրապետության քաղաքներում եւ շրջաններում, համենայնդեպս Գյումրիում ու Չիրակի գոտում, որքան մեզ հայտնի է, դա արվում է միայն հիշյալ գործակալության միջոցով: «Ազգի» տեղի թղթակցին դիմած բազմաթիվ ընթերցողներ ակնկալում են՝ որ խմբագրության եւ «Հայմամուլի» փոխադարձ համաձայնությամբ հարցն այս անգամ էլ կլուծվի եւ իրենք կրկին հնարավորություն կունենան ամեն օր գնելու սիրած թերթը:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՎԱՆԱՁՈՐ

«Փարոս» ծրագիրը նավարկում է առանց փարոսի

Վերջին օրերին Վանաձորի եւ ողջ հանրապետության բնակչության սոցիալական անապահով խավը դժգոհում է «Փարոս» ծրագրով իրականացվող նպաստի բաշխման անարդարացիությունից: Միայն չեն դժգոհում պաշտոնյաներն ու ազգականները, քանզի կտրուկ աստիճանի իջեցրեցին «Փարոս» համակարգչային կենտրոնի անձնակազմի ցուցակներում կան նաեւ նրանց անունները: Ինչպես տեղեկացանք Վանաձորի սոցիալական ծառայության ղեկ Ալբերտ Դաւադեսյանից, այդ դժգոհությունները միանգամայն արդարացի են: Վանաձորի 29.5 հազար բնակիչների համար «Փարոս» ծրագրի անձնագրեր կազմելիս, ըստ ՀՀ կառավարության որոշման առաջնորդվել են բանաձեւ հայտարարություններով: Վերջին մեկ ամսում այդ ցուցակներում կատարվել է 4 հազար փոփոխություն: Լրացվել են 3 հազար նոր անձնագրեր: Անշուշտ, վերոգրյալներ են բույլ տվել նաեւ Վանաձորի տնտեսներ խառնելով որոշ հասցեներ եւ բաղամասեր: Սակայն խառնաշփոթի հիմնական պատճառը Երեւանի Մերգելյան ինստիտուտի «Փարոս» համակարգչային կենտրոնի անփույթ աշխատանքն է: Նրանց «շնորհիվ» եր. որ տարբ հազար բնակիչներ հայտնվել են ոչ իրենց բաղամասի եւ ուրիշ կարգալիճակներ ընդգրկող ցուցակներում: Այդ բաղամասեր գտնվում են քաղաքի հակառակ բեռներում: Վանաձորցիների տվյալներ «Փարոս» համակարգչային կենտրոնում մուտք անելու ժամանակ հայտնաբերվել են նաեւ կրկնություններ, այսինքն միեւնույն բնակիչի տարբեր անդամներ գրանցվել են տարբեր տեղերում օգնությունից կրկնակի օգտվելու համար: «Փարոսի» անվտանգության պատճառով Վանաձորի ջեռուցվող չիր շենքերում բնակվող տարբ հազար բնակիչներ հայտնվել են նավթ ստացողների ցուցակներում, որն այժմ ճշտվում է: Վանաձորի սոցիալական ծառայությունում վերջին մի քանի օրվա ընթացքում հայտնաբերվել են 30-ից ավելի պաշտոնյաների անուններ, որոնք հանվել են ցուցակներից: «Ջտամբ» շարունակվում է: Իսկ 200-ից ավելի բնակիչների, հաշվի առնելով նրանց աղքատության դժգոհությունը, գրանցել են նավթ ստացողների ցուցակ մտցնելու համար: Այդ գործընթացը կշարունակվի մինչեւ դեկտեմբերի 10-ը: Ներկա խառնաշփոթը կանխատեսված է եղել դեռեւս ամիսներ առաջ: Սոցիալական աղատության նախարարությունում տեղի ունեցած խորհրդակցություններ ժամանակ բազմիցս առաջարկվել է ձեռնոցան մնալ «Փարոս» ծրագրով նավթը բաշխելուց: Սակայն, վկայակոչելով կառավարության որոշումը, նախարարությունը չի համաձայնել: Ակնհայտ է թե որքանով է լուրջ եւ կշռադատված կառավարության հիշյալ որոշումը, եւ կարծում ենք, որ այն արժանի գնահատական կստանա: Միայն հետաքրքիր է, թե այս ամենից որքանով է գոհ ՀՀ սղասարակ նախարար Ռաֆայել Բաղդասարյանը, երբ «Փարոս» ծրագիրը նավարկում է առանց փարոսի, իսկ հանրապետության բնակչությունն ակամա դարձել է անարդարության զոհ:

ՍՆԵՆԱԼ ՄԻՐՈՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Թելեֆոն 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ / Հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍՍՄՎԵԼ ԴԻԱՆԵՆՆ / Հեռ. 529221
Տնօրեն
ՍՈՒՐԵՆ ՍՈՒՐԳՍԵՆՆ / 562863
A STYLE համակարգչային
ծառայություն / 581841
Էջը եւ տարածները ՊՈՒԵԼ ՊԱՆՈՍՅԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Յուրաքանչյուր գաղափար պատասխանատու է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԹՄՐԱԲԻԶՆԵՍ

Կանաչ տենդը Հայաստանում

Հանցագործնե՞ր, թե՞ հիվանդներ են թմրամոլները

Ովքե՞ր են թմրամոլները, հանցագործնե՞ր, թե հոգու հիվանդներ, որոնց համար ամեն ինչ ունայնություն է: Այս հարցին փորձել են ոստայնանել եւ երեւույթի դեմ ոստայարել դեռ Հին Հռոմում, Հայաստանում եւ Հունաստանում: Եվ սակայն 20-րդ դարի հաղթակիրք աշխարհն իր մեջ կրում է հիվանդ հասարակություն: Հիվանդությունն անբուժելի է դառնում, քանի որ թմրամոլությունը բարի է առնում շնորհիվ թմրաբիզնեսի: Երեւ մի հինգ տարի առաջ, ըստ համաշխարհային վիճակագրության, թմրաբիզնեսը 3-րդ տեղն էր գրավում, արդա այսօր 2-րդ հռաջին տեղում զենքի բիզնեսն է: Բնականաբար բիզնեսը դյահսնջարկ է, որը գալիս է սոցիալական տարբեր եկակեհերից: Հայաստանում վերջին զարգացման դրդապատճառնեվում այդ կանաչ բույսը: Ամենահասարակ եւ տարածված ձեւը իրենց հողամասում գյուղացիների ցանած «կանեփի», ինչպես իրենք են ասում, «սեփական բերքն է», որը հիմնականում աճում է Տավուշի շրջանում եւ Սեւանա լճի ավազանում: Հեսաբրիր է հեսեւել նաեւ այսօրվա կոոպերատիվ դեղատների գործունեությանը: Այնքիսի ճաբեր դեղամիջոցներ, ինչպիսիք են ռադեդում, տազեղամ, դիմեդրդ եւ այլ հաբեր, բաց են բողնվում առանց բժշկական դեղատոմսի: Կոոպիս խախտում, որն ընդունված է դեղատնային գործունեության մեջ, եւ առողջապահության ոլ դեղատնային վարչության կողմից վերանայման է արժանի: Թմրաբիզնեսմենները ոչ միայն օգտագործում են տեղական հումքը, այլեւ Վրաստանից, Ադրբեջանից, Միջին Ասիայից, Ուկրաինայից, Բեկաասից, Բրանից ստանում են ափիոն, կոկեար տեսակի թմրանյութեր: Թմրանյութերն անց կացվում են Հայաստան թե մեր, թե օտարերկրյա հաղթացիների միջոցով: Այսօր Լեհաստանն է դարձել թմրանյութերի իրացման տուկա, իսկ մեր հաղթացիներ կենդանային առեւտրի նոդատակով մեծ ջիման մեջ են այս երկրի հեռ:

Ակոմա հարց է ծագում, ինչպես է ստացվում, որ մամասան աշխատակիցների «երի տակով» հանդրադեստությունն են բերվում թմրանյութեր: Ի՞նչ է սա, դրդեխոնալիզմի եւ նորագույն տեխնիկայի բացակայությո՞ւն, անփորությո՞ւն ... Եվ մինչ 200 հոգուց բաղկացած աշխատակազմով մամասանային դեղարտասանեն հիմնելը հարկ է լուծել աշխատակիցների դրդեխոնալիզմի, ինչպես նաեւ թմրաբիզնեսի դեմ ոստայարը համակարգելու հարցերը: Ըստ որոշ ստացված տեղեկությունների Մոսկվայից Հայաստան է ներմուծվելու «էկստազին» կոչված թմրանյութը, որի 0,002 տոկոսը համարվում է մահացու, իսկ տեղափոխումը բեռնատարներ հանցանք: Պրեդարատն ստեղծվել է 1940 թ. ֆաշիստների կողմից, բաժանվել է կապանավորների եւ զինվորների ախարժակը փակելու համար:

Երբ այդ երկրներից Հայաստան են ներմուծվում թմրանյութերի բուսական ձեւերը, արդա չմոռանանք, որ Հայաստանը զարգացած հիմնական արդյունաբերությամբ երկիր է: Իսկ սինթետիկ թմրանյութերի ստացումը շատ ավելի էժան է բուսականից, եւ ամենակարեւոր ունի ակտիվ նեղգործություն: Մեր հիմ. լաբորատորիաներում մասնավոր ձեւով նկատվում է չոր դրոմիդրի ստացումը, որի օգտագործման հետեւանքով արձանագրվել են մահացու դեպքեր:

Հիվանդության դրդապատճառներից մեկը գործազրկությունն է: Այսոլիսի տնտեսական ոստյաններում գործազուրկը կարող է հեշտորեն հրապուրվել թմրաբիզնեսի մեծ շահութաբերությամբ: Թմրաբիզնեսը գնալով կազմակերդված բնույթ է ստանում: Այդ գործում ընդգրկվում են բեռական առումով ավելի վստահված եւ փորձված անձիք: Վերջիններս ստեղծում են իրենց կազմակերդությունները, որոնք բեռական աշխարհում այլի ընկած չեն եւ կարգավորում են իրենց կապերը մասակարարող երկրների հեռ:

Նշենք նաեւ, որ հանրապետությունում կատարվող տպանությունները եւ այլ հանցանքներ հաճախ կատարվում են թմրամոլների ազդեցության տակ:

Երբ բեռական աշխարհն այսօր կատարելագործվում է, առդա օրենսդրական մարմիններն արդեն երեկ պետք է ընդլայնված լինեին. մինչդեռ ՆԳ-ն այս հարցով զբաղվող աշխատակիցները ըստ գործող օրենսդրության դատարարվում են կասկածելի անձանց հետ առեւտրի մեջ մտնելու համար: Այսինքն մի բանի համար, որ այլ երկրներում կոչվում է մշակում:

Քանի որ խոսք գնաց օրենսդրությունից, խոսենք ննենք, որ մեր հաղթացիների իմնեցիկությունից հետո է օրենսդրություն հասկացությունը, որում առկա է ինչպես լրատվական, այնպես էլ հասարակական կազմակերդությունների դասով դերը: Այն կոգներ հաղթացիներին հասվել ոչ միայն թմրաբիզնեսից ստացված եկամտներ, այլեւ ծանոթանալ բեռական օրենսդրության 229, 229 դրմի եւ 230, 231 դրմի հոդվածներին իրենց ենթամասերով: Երբ խոսում ենք մոնեցումներից, առդա որոնն էլ զարմանալի է, նշված հարցի շուրջ դասվիդությունն են ցուցաբերում ՆԳ-ն շրջանային եւ բաղամասային բաժանմունքներ: Յավոք, չարը միշտ էլ իմացել է եւ գիտի ինչով շահել մարդու սիրտ եւ հարացնել հոգին: Շահ ցանկացած գնով: Սա է աշխարհի, մարդու այսօրվա տեսակետը, որի դեմ յուրովի դասնեբ եղան ՄԱԿ-ի 3 կոնվենցիաներ թմրաբիզնեսի կանխման հարցերով:

Հետեւել համաշխարհային դրայթերին համաշխարհային խնդիրների շուրջ, յուրաքանչյուր բարեկիրթ երկրի մոտեցումն է: Սակայն, ընդունելով համաշխարհայինը, պետք է ունենալ ազգայինը: Այն, որ մեր երկիրը կարող է վերածվել տրանզիտային դեղատրյան, ակնհայտ է: Ինչպես եւ ակնհայտ է մեր հասարակության տարբեր խավերի, հասարակական կազմակերդությունների անտարբերությունը:

Ինչ անել: Ինչպես վարվել թմրաբիզնեսմենների հետ: Գնդակահարե՞լ, ինչպես արվում է Թայլանդում, համարել հիվանդ եւ բուժե՞լ, ցմահ բանտարկե՞լ, թե՞ ինչպես ցույց տվեց Հոլանդիայի շարդարացված փորձը սահմանել թմրանյութերի ազատ վաճառք...

Այսօր կազմակերդված հանցագործությունների դեմ անհրաժեշտ է ունենալ հստակ մշակված համակարգված ազգային ծրագիր:

digitised by A.R.A.R.@

ՏԵՍԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Էլեկտրասպառողական կոոպերացիաները կլուծեն մուծումների հիմնահարցը

Նախքան մեր հարյուրամյակի 30-ական թվականները ամերիկյան ֆերմերները գրեթե հիմնովին զրկված էին էլեկտրական հղանմբ ունենալու հնարավորությունից: Էլեկտրաէներգիա արտադրող ընկերությունները շահագրգռված չէին էլեկտրականություն մատակարարել նրանց, քանի որ գտնում էին, թե էլեկտրահաղորդման գծեր անցկացնելը եւ սպառողներին հսկելը չափազանց բանկ են արժենում: Ստեղծված իրավիճակից դուրս գալու համար 1930-ին ԱՄՆ-ի կառավարությունը ֆերմերներին առաջարկեց կազմակերդել էլեկտրասպառողական կոոպերատիվներ, որոնք էլեկտրաէներգիան իրենք պետք է ձեռք բերեին ընկերություններից եւ մատակարարեին կոոպերատիվների սպառող անդամներին: Այդ գաղափարը լայն ընդունելության արժանացավ, եւ արդեն 40-ական թթ. դրան արձագանքեց գրեթե ողջ ֆերմերային Ամերիկան: 50-ականներին արդեն հայրեր էին արվում էլեկտրականություն արտադրող սեփական կայանների շինարարության ուղղությամբ:

Էլեկտրասպառողական կոոպերացիան կյանքի կոչելու գաղափարը Հայաստան բախանցեց երկու տարի առաջ, երբ օրակարգում էր մատակարարված էլեկտրաէներգիայի դիմաց անկանոն մուծումների հիմնահարցը: Չվճարումների դասճառով պետությունը ՋԷԿ-երի համար չէր կարողանում գնել բավականաչափ վառելանյութ, իսկ սպառողները, մեծամասամբ մնում էին առանց էլեկտրականության: Եւ քանի որ էլեկտրաէներգիան մյուս ապրանքներից գլխավորապես տարբերվում է նրանով, որ նախապես տեսված է կոլեկտիվ օգտագործման համար, բնականաբար անհրաժեշտ էր հիմնահարցի լուծումն էլ փնտրել կոլեկտիվ ջանքերի միավորման մեջ:

Այս գաղափարով առաջնորդվելով, Եվրահամայնքի TACIS ծրագրի հայաստանյան ներկայացուցիչ Ալբերտ Զվերինգը 1993 թ.-ին առաջադրեց երեւանում էլեկտրասպառողական կոոպերացիաներ կազմակերդելու նախագիծը, որը հավանության արժանացավ ՀՀ Էներգետիկայի նախարարության, Երեւանտրանզիտի եւ «Հայդեստեներգահսկողություն» տեսչության կողմից: Վերջիններս միաժամանակ կարծիք հայտնեցին, որ նոր կառույցի աշխատանքի արդյունավետությունը ուսումնասիրության կարիք ունի, եւ, անշուշտ, օգտակար կլինի գործում հանդզվել նրա առավելական կողմերի մեջ:

Այս գաղափարով առաջնորդվելով, Եվրահամայնքի TACIS ծրագրի հայաստանյան ներկայացուցիչ Ալբերտ Զվերինգը 1993 թ.-ին առաջադրեց երեւանում էլեկտրասպառողական կոոպերացիաներ կազմակերդելու նախագիծը, որը հավանության արժանացավ ՀՀ Էներգետիկայի նախարարության, Երեւանտրանզիտի եւ «Հայդեստեներգահսկողություն» տեսչության կողմից: Վերջիններս միաժամանակ կարծիք հայտնեցին, որ նոր կառույցի աշխատանքի արդյունավետությունը ուսումնասիրության կարիք ունի, եւ, անշուշտ, օգտակար կլինի գործում հանդզվել նրա առավելական կողմերի մեջ:

Ինչպես նաեւ ստուգել կոոպերացիայի փաստաթղթերը: Վարչությունը դասնում է աշխատանքի վարձատրվող աշխատակիցներ՝ տնօրենի, քարտուղարի, էլեկտրիկների եւ հսկիչների:

Կոոպերացիաների գործունեության շնորհիվ այսօր երբեմնի եւ Բանաձեւ-ՀԿ Բանավանում ամբողջովին վերացել են աղտոտիչի լարանցումները, կանոնավոր մուծումների հետեւանքով նվազել է էլեկտրասպառումը, քանի որ բնակիչներն իրենք են շահագրգռված էլեկտրաէներգիան խնայողաբար օգտագործել:

Կոոպերացիաների գործունեությունը ցույց տվեց, որ Հայաստանում անկանոն մուծումների հիմնական դասճառներից մեկն այն է, որ էներգամատակարարման հարցում բնակիչներին դասված սպասարկում չի ցուցաբերվում, ինչն էլ խրախուսում է վճարելու դեդումը սանկանոն նրանց հավասը, ասում է TACIS-93, Ազգային էներգախնայողություն ծրագրի ղեկավար Ալբերտ Զվերինգը: Նրա խոսքերով, բարձրահարկ շենքերի բնակիչների հաշվիչներն առաջին հարկ իջեցնելու, եւ անհատական անջատումներ իրականացնելու դեդումն էլ հնարավոր չի լինի լուծել անկանոն մուծումների հիմնահարցը: Նախ, այդ կարգի բարեփոխումները կլաղված կլինեն մեծ ծախսերի հետ, եւ հետո, միեւնույն է, սպառողն այդ դեդումն էլ միջոց կգտնի աստիճանավանդակով անցնող էլեկտրահաղորդման գծերից ձախ միացում կատարելու համար: Բացի այդ, անհաստատուն անջատումները շատ են հիշեցնում հնում գործող մեխանիզմը, որը չարդարացրեց իրեն: Ըստ Զվերինգի, հանրապետությունում մուծումների հիմնահարցը մոտ ապագայում լուծելու եւ էներգոհամակարգը մշտապես բարվոք վիճակում պահելու հիմնական երաշխիքը էլեկտրասպառողական կոոպերացիաների հիմնումն է:

Ասենք, որ Երեւանի եւ Բանաձեւ-ՀԿ Բանավան բաղամասերում գործող կոոպերացիաները բեռ գործում են իրավաբանական անձի կարգավիճակով, սակայն ցայսօր չեն գրանցվել ՀՀ վիճակագրության, պետական եկամտի եւ վերլուծության վարչությունում: Պատճառն այն է, որ հասարակության գործող օրենսդրության համաձայն շահույթ չհետապնդող կազմակերդությունների ցանկում նշված չեն էլեկտրասպառողական կոոպերացիաները: Այս հարցը ՀՀ կառավարության առջեւ բարձրացնելու նպատակով TACIS-ի աշխատակիցները դիմել են էներգետիկայի նախարարությանը եւ հույս ունեն, որ խնդիրն առաջիկայում լուծում կգտնի:

ԱՆԴՐԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ.

ԱԶԳ

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Գյուղը սեփականաշնորհումից հետո

Ուզում եմ հասկանալ, թե ի՞նչ տվեց եւ ինչի՞ց զրկեց 1990-ի «թավշյա հեղափոխությունը» մեր ժողովրդին, տեսնել դրա հետեւանքները մարդկանց, ամբողջական տարածաշրջանների ճակատագրում, զգալ մեր նորօրյա անկախ պետականության կայացման գարկերակը՝ զանց առնելով պաշտոնական շրջանակների չափազանցյալ ոգեւորությունն ու ընդդիմադիրների ոչ պակաս չափազանցյալ մերժողական կեցվածքը: Վերջին երեք ամիսներին եղել եմ Կրասնոսելսկում, Իջեւանում, Դիլիջանում, Արթիկում, Արտաշատում եւ Մեղրիում: Չեմ հավակնում անառարկելի ճշմարտություններ բարբառողի դերին՝ այն, ինչ ստացել պիտի շարադրեմ զուտ իմ սուբյեկտիվ դիտումների հանրագումարն է:

ալը բնավ երաշխավորված չէ: Դառնացած մարդիկ կարծիք էին հայտնում, որ իրենք դեմ չեն ստացած հողերը վերադարձնել՝ կրկին կոլտնտեսություն հիմնելու նպատակով: Չգիտեմ պեմզաբեթոնցիներն ինչպես, բայց կրասնոսելսկցիները, իջեւանցիները, դիլիջանցիներն ու մեղրեցիները, անվերադարձորեն համոզված եմ՝ նաեւ Արթիկի շրջանի մյուս գյուղերի գյուղացիները, իսկապես ոչ մեկին ոչ մի բիզ հող հետ չեն տա: Գյուղացին ամուր կպած է իր հողակտորին, նույնիսկ ա՛յն հողակտորին, որի բերքավությունը խիստ ցածր է եւ տարեցտարի ավելի է նվազում: Այն մտավախությունը, թե հողի ազատ վաճառքի հնարավորությունը կհանգեցնի դրանց զանգվածային օտարմանը, իսկ դրա արդյունքում նկատելիորեն կդակասեն մեր մշակովի հողատարածությունները, առայժմ չի իրականանում: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ գյուղացին այժմ մշտապես ապրում է տագնապալիի տակ: Սեփականաշնորհված հողակտորը, մեծ, թե փոքր, գյուղացու վերջին հույսն է: Ինչքան էլ փոքր բերք տանա, նա գիտե, որ դրանով հնարավոր սովի դեպքում կփրկի իր ընտանիքը: Ահա թե ինչո՞ւ է նա մոլեռանդորեն կպած այդ հողակտորին: Արթիկի շրջգործկոմի գյուղմարմնի պետ Հովսեպ Բոյաջյանը շատ հանրամատչելի ձեւով բացատրում էր, որ Հայաստանում միջին եւ խոշոր ֆերմերային գյուղացիական տնտեսություններ կառաջանան միայն այն ժամանակ, երբ գյուղացուն այլեւս չի հետաքրքրի սովի սարսափը: Գյուղացին իր հողակտորը կվաճառի միայն այն ժամանակ, երբ կհամոզվի, որ խաղաղությունը դարձել է անշրջելի, շրջափակումների հնարավորությունն իսպառ վերացել է, եւ ինքը կարող է այլ վաստակով պահել իր ընտանիքը:

Շո՞ւտ կլինի դա, թե՞ ուշ, չեմ կարող ասել: Համենայն դեպս, դրա համար դեռ տարիներ կպահանջվեն: Իսկ դա նշանակում է, որ Հայաստանում առաջիկա տարիներին դեռ գյուղատնտեսական մթերքների առատություն չի լինի, եւ կառավարական շրջանակների հովվերգական հավատացումներն այդ առթիվ առնվազն ինքնախաբեություն են:

Ինչո՞ւ: Շատ պարզ պատճառով: հողերի սեփականաշնորհումից հետո ամենուրեք ընկել է բերքատվությունը, նվազել է անասունների մթերատվությունը: Գյուղատնտեսությունն անկում է ապրում: Այդպես էլ պիտի լիներ, որովհետեւ բաշխինակի չափ հողատարածքների վրա անկարելի է ժամանակակից գյուղատնտեսություն գարգացնել, մեխանիզացիա օգտագործել, ցանքաշրջանառություն իրականացնել: Նշված 6 շրջաններից ոչ մեկում անասունների գլխաքանակը դեռ չի հասել 1991 թվականի մակարդակին: Այս անկումը շարունակվում է ոչ միայն 1991 թվականի համեմատությամբ, այլեւ՝ նախորդ, 1994 թվականի: Բերեմ Մեղրու շրջանի օրինակը: Այստեղ, շրջգործկոմի գյուղմարմնի պետ Ալիկ Հովհաննիսյանից ստացած տվյալներով, խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը 1995 թ. հունվարի 1-ին, 1994-ի հունվարի 1-ի համեմատությամբ, նվազել է 634 գլխով, 2975-ից իջնելով 2341-ի, այդ թվում կովերինը դպակասել է 203 գլխով, խոզերինը՝ 129, ոչխարներինը՝ 1374 գլխով, կամ գրեթե մեկ քառորդով: Այս վիճակն է նաեւ մյուս շրջաններում: Հնարավոր չէ՞ր այս անկման դեմն առնել:

Ահա այս հերթական «ինչուից» սկսվում է իմ երկրորդ եզրակացությունը: Հայաստանի իշխանությունները գյուղացուն բողել են իր բախտի դեմ-մենամենակ:

Այցելածս գրեթե բոլոր շրջաններում ամռանը տեւական երաշտ էր եղել, Կրասնոսելսկում, Իջեւանում, Արթիկում՝ նաեւ դաժան կարկտահարություն, շատ գյուղերում բերքն իսպառ ոչնչացել էր: Կառավարությունը բացարձակապես ոչ մի օգնություն ցույց չէր տվել աղետյալներին:

Մինչդեռ գյուղացին, ապրանքային գյուղմթերք արտադրելու, դրանք փոխադրելու եւ խաղաղացու հոգսը հանգուցալ համար օգնության շատ մեծ կարիք ունի: Բերեմ օրինակներ:

Կրասնոսելսկի շրջանի Մարտունի գյուղում ինձ ցույց տվեցին, թե ինչպես է իրականացվել հողերի սեփականաշնորհումը: Մեկ ընտանիքն այստեղ հողակտորներ է ստացել 4-5 հան դամասերից, որոնցից յուրաքանչյուրը մյուսից 15-20 կիլոմետր հեռու է: Հասկանալի է, թե ինչպիսի մեծ դժվարություններ են առաջանում դրանք մշակելիս ու ստացված բերքը հավաքելիս: Մեխանիզացիա չունեցող հողագործը սահմանված է 4-5 անգամ յուրաքանչյուր հողակտորի համար տրակտոր վարձակալել՝ հերկելու, սերմացու տեղափոխելու, մշակելու, բերքը ամբարելու համար: Եւ այդ ամենը՝ վառելիքի անասելի թանկության, պարարտանյութերի բարձր գների պայմաններում: Փաստորեն մեր գյուղացին վերջին 3-4 տարիներին իր հողակտորին ոչ միայն հիմնական պարարտանյութեր չի տվել, այլեւ օրգանական պարարտանյութը, գոմաղբը դաշտեր չի կարողացել տեղափոխել: էլ բերքավության աճ որտեղի՞ց լինի: Եւ դա այն պատճառով, որ սեփականաշնորհման ժամանակ մեր գյուղացու ճակատագիրը վճռող այրերը գլխի չընկան չգրել գոնե մեխանիզացիան, պահել կենտրոնացված կայանները երբեմնի ՍՏԿ-ների համանմանությամբ: Արդյունքում գյուղացին նվաստացուցիչ կախման մեջ է ընկել իր իսկ նման մեկից, ում բախտը բերել է եւ սեփականաշնորհման ժամանակ «ջի գնով» տրակտոր, շարագան, ավտոմեքենա ու կոմբայն է ստացել:

Ամենացավալին այն է, որ մեր պետական այրերի մտքով էլ չի անցնում գյուղացուն օգնել փոքր հզորության մեխանիզմներ ձեռք բերելու: Կարելի էր երկարաժամկետ, ցածրատոկոս վարկեր տալ նրան, եւ այդ դեպքում նա ինքը դրանք ձեռք կբերեր: Սակայն ամենուրեք մարդիկ բողոքում էին, որ բանկերը գյուղացուն վարկ են տրամադրում չափազանց բարձր տոկոսներով եւ խիստ կարճ ժամկետներով՝ գարնանը տալիս են, աշնանն ուզում: Վարկ վերցնելը դառնում է ոչ ձեռնտու: Առանց նախնական կապիտալի գյուղացին ֆերմեր չի՛ դառնա, այդպես էլ կմնա փակ բնատնտեսությամբ զբաղվող... գյուղացի:

Սակայն սա էլ դեռ չարիքի փոքրագույնն է: Ամենատխուցիչն այն է, երբ գյուղացին, առավոտից գիշեր չարչարվելով իր հողակտորի վրա եւ լավ վաստակ աճեցնելով, կանգնում է դրա իրացման դժվարությունների առաջ: Շրջաններից ոչ մեկում պատշաճորեն

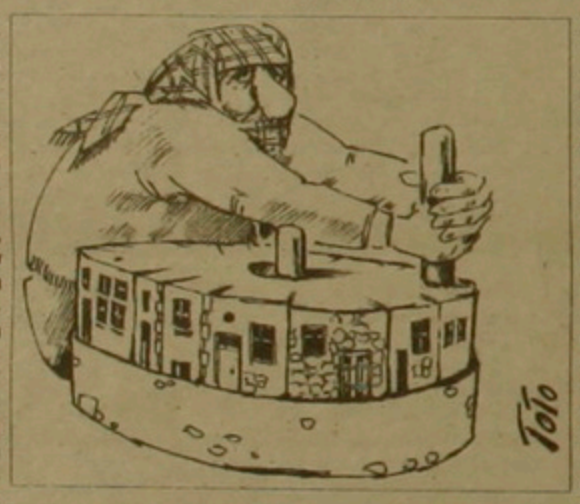

չէին աշխատում գյուղատնտեսական հումք վերամշակող գործարանները: Իջեւանի գինու կոմբինատը երբեմնի 6000 տոննայի փոխարեն անցյալ տարի գյուղացիներից ընդունել էր ընդամենը... 60 տոննա խաղող, եւ դեռ դրա դիմաց... չէր վճարել, ինչը ապիր էր տալիս գրեթե անսխալ ենթադրելու, որ այս տարի ոչ մի կիլոգրամ խաղող չի մթերվելու: Մեղրու պահածոների գործարանն աշխատել էր իր կարողությունների լավագույն դեպքում 10 տոկոսի չափով: Այստեղ, կոմիս հաշվումներով, այս չորային տարում հազար ու մի դժվարություններով աճեցրած 6-700 տոննա դեղձը պարզապես... փչացել էր, որովհետեւ պահածոների գործարանը մեկ կիլոգրամ դեղձի դիմաց առաջարկել է 20 դրամ, որը բավարար չէ անգամ բերքը գործարանները հասցնելու համար վառելիք գնելուն:

Իրենց կարողությունների գոնե կեսի չափով չէին աշխատում կաթի ու պանրի գործարանները: Ոչ միայն այն պատճառով, որ գյուղացին կաթ չունի հանձնելու, այլեւ այն, որ եղած փիչ ֆանկությամբ կաթն էլ, որը գյուղացին դեմ չի լինի հանձնել, գործարանների կողմից չափազանց էժան է գնվում: Սա մթերումների քաղաքականություն չէ, սա այդ քաղաքականության կատարյալ բացակայություն է կամ այդ կարեւոր հարցի նկատմամբ կառավարության կատարյալ անտարբերության վկայություն: Կառավարությունը, կարծես, ձեռքերը լվացել, մի կողմ է քաշվել, հողը տվել եմ՝ ոնց ուզում եմ՝ մշակեմ, ինչ ուզում եմ՝ ցանեմ, ինչքան ուզում եմ՝ բերք ստացեմ եւ ինչպես ուզում եմ՝ իրացրեմ... Սա դիրքորոշում է: Խելացի կառավարությունը անպայման կմիջամտեր, հարկավարկային քաղաքականությամբ կխրախուսեր այս կամ այն կուլտուրայի մշակությունը, կխոչընդոտեր մյուսինը, կօգներ բերքի սպառմանը: Ի՞նչն է խանգարում, որ պետական քաջալերությամբ ստեղծվի բերք մթերող գործուն կառույց, այդ կառույցը ֆինանսավորվի, ոտքի կանգնի, որից հետո, անկասկած, եռապատիկը կփոխհատուցվի պետբյուջեին:

Խանգարում է, բերեւ, մեր պետական այրերի՝ «տուկայական հարաբերություններ» ասված արտադրահարաբերությունների բյուրըմբռնումը: Նրանք չեն պատկերացնում, որ տուկայական հարաբերությունների պայմաններում նույնպես պետությունը կարող է ու պարտավոր է խաղալ կարգավորիչ դեր, որ ամեն ինչ տուկայական տարերքի հույսին թողնելը առնվազն կործանարար մոլորություն է, առավել եւս, եթե դա վերաբերում է գյուղին ու գյուղացուն, առավել եւս, երբ այդ գյուղացին դեռեւս նոր է վերաշիրացել իր հողին...

ՌՈԶԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Նրանց համար, ովքեր աշխատանք են փնտրում եւ ովքեր աշխատանք են առաջարկում

Հարցազրույց «Էվրիկա» կոոպերատիվի նախագահ Սուրեն Ադիբեկյանի հետ

Վերջին ամսվա ընթացքում «Ազգ» թերթում հայտարարություններ հրապարակվեցին այն մասին, որ նորաստեղծ «Էվրիկա» կոոպերատիվը աշխատուժի եւ մասնագետների աշխատանքի տրամադրման միջնորդական ծառայություններ է առաջարկում: Ընդամենը նախատեսվում են 13 տիպի ծառայություններ, որոնք մատուցվում են մասնագետներին եւ գործատերերին:

– Պարզ է, որպեսզի մարդկանց տիպավորեք աշխատանքի, նախ եւ առաջ ձեր տրամադրության տակ պետք է աշխատատեղեր ունենաք: Հետաքրքիր է, ի՞նչ միջոցներով եւ ղյուսմանների՞ դեմ, կարելի է ասել հրապարակում գործատերերին, որպեսզի նրանք հանկարծ ձեզ դիմեն աշխատողներ ընտրելու նպատակով:

– Այո, դեմ իրավացի եք, մեզ համար գլխավորը աշխատատեղերի հարցն է, եւ մենք խորաթափանց ուսումնասիրեցինք այդ խնդիրը: Մեր ծառայությունների նկատմամբ գործատուց հետաքրքրությունն առաջացնելու նպատակով մենք աշխատողներ գտնելու եւ ընտրելու բոլոր հոգսերը այդ թվում նաեւ հայաստանյան ու գավառի ծախսերը, վերցնում ենք մեզ վրա: Գործատուն հայտով ընտրում եւ տրամադրում ենք իրեն անհրաժեշտ մասնագետներ եւ, որ կարեւորն է, ստույգ ղեկավարված ժամկետներում: Յուրաքանչյուր աշխատատեղի համար ներկայացնում ենք նույն մասնագիտության մի քանի թեկնածուներ վերջնական ընտրության իրավունքը վերադարձնելով գործատուին:

Բացի այդ, մեր առաջարկած մասնագետներին աշխատանք տրամադրելու դեպքում առաջին աշխատավարձի 5-100 տոկոսը վճարում է ոչ թե գործատերը, այլ մենք: Այնուհետեւ, եթե գործատերը մեզ հետ ղեկավարում է կնքում որոշակի ժամանակաշրջանում «Էվրիկա» գրասենյակի առաջարկած մասնագետներին որոշակի աշխատանք տրամադրելու մասին, ապա վերջինիս մեկ ամսվա աշխատավարձի 50 տոկոսի չափով գումարը մենք գործատուին ենք տրամադրում նախօրոք, ամիսներ, հնարավոր է եւ տարիներ առաջ: Երբ խոսքը վերաբերում է խոշոր գործատերերին եւ մեծ քանակությամբ աշխատատեղերի տրամադրմանը, ապա, անկասկած, վերոհիշյալ գումարը կիսասնի դասկառելի չափերի:

Փաստորեն մեր ֆիրման նախօրոք որոշակի գումար է տրամադրում գործատուին:

Մեզ հետ արդեն համագործակցում են բազմաթիվ ամենատարբեր գործատերեր փոքրիկ խանութից մինչեւ Հայաստանում գործող միջազգային կազմակերպություններ: Ընդամենը մեկ ամսվա ընթացքում մասնակցել ենք մի շարք կազմակերպությունների աշխատակազմերի համալրման գործին: Որպես օրինակ կարելի է նշել BASS կազմակերպությունը, որը մեր վերջին աշխատանքներից է: Կարծում եմ, որ դասվիրատուներն մեզանից դժգոհ չեն մնացել: Վերջին օրերին ավելի ու ավելին շատ գործատերեր են դիմում մեզ եւ դա հույս է ներշնչում, որ «Էվրիկան» անհրաժեշտ է, նրան հավատում են ու վստահում:

– Իսկ ի՞նչ է առաջարկում Ձեր կազմակերպությունը քաղաքացիներին, ի՞նչ ակնկալիքներ կարող են ունենալ ձեզնից:

– Այն հանգամանքը, որ այսօր «Էվրիկայի» գրասենյակը ամենաաշխույժ տեղերից մեկն է, արդեն իսկ շատ բան է ասում: Մեր ֆիրման առաջարկում է աշխատատեղեր ամենատարբեր՝ մասնագիտությունների գծով: Մեզ կարող են դիմել բանվորներ, բարգմանիչներ գերի բոլոր լեզուներից, ծրագրավորողներ, օպերատորներ, դիզայներներ, վարսավիրներ, վարողներ, կարելի է առաջարկել ավտոմեխանիներ եւ այլն:

Մենք քաղաքացիներին տրամադրում ենք եւ մշտական, եւ ժամանակավոր աշխատանքներ, մատուցում խորհրդատվական եւ այլ ծառայություններ: Նախատեսված է յուրաքանչյուր երկու ամիսը մեկ, մեր եկամուտներից ստեղծված հատուկ ֆոնդի հաշվին, մինչեւ 5000 դոլարի եւ մարմնի զգալի հաշվեկշիռ հանձնարարելի գործատուների ֆինանսավորմանը: Այդպիսի առաջին գործողությունը նախատեսված է այս ամիս: Ցանկալի է, որ այդ նպատակով ներկայացվող առաջարկությունները առնչվեն մեր գործունեության դարձին եւ աշխատանքով ապահովեն մեր հաճախորդների մի մասին: Այս ծրագիրը լայն հնարավորություն է՝ մեր հաճախորդներից նրանց համար, ովքեր կարող են ստեղծագործաբար մոտենալ այսօրվա կյանքի գործարար ներուժին:

Մենք ցանկանում ենք, որ յուրաքանչյուր քաղաքացի ի դեմս մեզ տեսնի իր լավագույն խորհրդատուին եւ բարեկամին, որը նրան օգնության ձեռք է մեկնում: Դրա երաշխիքն են մեր այն 97 համամաղամացիները, որոնք ընդամենը մեկ ամսվա ընթացքում մեր միջնորդությամբ աշխատանքի են տեղավորվել: Մեր դռները բաց են բոլոր նրանց համար, ովքեր աշխատանք են փնտրում: Դիմեք մեզ Մոսկովյան փող. 35:

– Իսկ ինչպե՞ս եք դուք օգնելու այն քաղաքացիներին, որոնք մտադիր են աշխատանքի մեկնել հանրապետությունից դուրս:

– Ոչ մի կերպ: Մենք աշխատում ենք միայն ՀՀ տարածքում:

– Ուրիշ ի՞նչ ոլորտներ է ընդգրկում «Էվրիկա» կոոպերատիվի գործունեությունը:

– Մեր կոոպերատիվը զբաղվում է նաեւ պարմանագրային հիմունքներով մեծածախ առեւտրով եւ բոլոր խերի արտադրությամբ:

– Ի՞նչ ծրագրեր ունեք առաջիկայում:

– Առաջադրյալ մեր ծրագրերն անընդհատ ճշտվում եւ ընդլայնվում են կյանքի պահանջների բերադրանքով: Մեր նպատակն է առավել արտանյալ վիճակ ստեղծել «Էվրիկայի» հանձնարարների համար այդ կարգի մյուս մասնագետների համաձայնությամբ:

Առաջադրյալ մեր ծրագրերից մեկն էլ այն է, որ մենք բոլորի խոստմնալից ուսանողների համար տարիներ առաջ աշխատատեղեր նախատեսենք:

ՍԵՐԳԵՅ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

■ *Հոկտեմբերի 26-ին, վիրահատվեցի Ֆանտարյանի անվան ուռուցքաբանական կենտրոնի գինեկոլոգիական բաժանմունքում: Վիրահատող բժիշկը Գագիկ Ջիլավյանն էր, որի մասին զատ չեմ ասում, թե ցանկացած ռեզեռն ապարատից էլ ճիշտ կախտորոշ մարդու հիվանդությունը, եւ դա շատ ճիշտ է: Մարդկային եւ անշահախնդիր վերաբերմունքի համար ես իմ խորին երախտագիտությունն եմ հայտնում բժշկի տարբեր բնկնածու. գինեկոլոգիական բաժանմունքի վարիչ Գ. Ա. Ջիլավյանին, բժշկուհի Լիանա Վարդանյանին, վիրակապող բուժքույր Ամալյային, հերթապահ բուժքույր Ալիսային, Անային, Գայանեին, բաժանմունքի մյուս աշխատակիցներ Ջեմմային, Ցիտարին, Սաթենիկին, Գյուլվարդին եւ Գայանեին: Այդ երբ կարդան հոդվածս, հոգատարությամբ ես տեսնում, երբ գալիս ես, որ շատ հոգատարված ես բարի եւ ուշադիր մարդկանցով, որպեսզի ուզում ես բացակայեն չեղ. «Շնորհակալություն, գինեկոլոգիայի բաժանմունք»:*

ՀԱՍՄԻԿ ԳԱՍԱՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՀԿ

Միջազգային

1988 թվականից մինչեւ 1994 թ. մայիսը Լեռնային Ղարաբաղի պատերազմում զոհվեց ավելի քան 20 000 մարդ, պատերազմի հետեւանքով գաղթականների թիվն անցավ 500000-ից: Անցյալ տարվա մայիսին հաստատված հրադադարը մինչեւ օրս շարունակվում է: Ներկայումս խաղաղական ու դիվանագիտական բանակցություններ են վարվում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի հովանու ներքո, որը 1992 թվականից զբաղվում է Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման խնդրով: Այժմ խմբի համանախագահներն են Ֆինլանդիան եւ Ռուսաստանը: Ֆրանսիան նույնպես անդամակցում է Մինսկի խմբին:

Օրերս՝ նոյեմբերի 12-ին, «Մոսկվայում Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի

ՕԱՐԻՕ

Ղարաբաղի հակամարտություն. Ո՞րն է Ֆրանսիայի դիրքորոշումը

շուրջը վարված բանակցությունների փուլն ավարտվեց աղարդյուն», Ինտերֆաքս գործակալությանը հայտնեց բանակցություններում Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Վլադիմիր Կազիմիրովը: Դրանից առաջ՝ հոկտեմբերի 18-ին, Ֆինլանդիայի Ալանդյան կղզիներում տեղի ունեցած բանակցությունները եւս մեծ առաջընթաց չէին արձանագրել:

Սփյուռքահայությունը խիստ մտահոգ է: Արեւմտյան Եվրոպայի եւ Ամերիկայի հայ համայնքները մասնավորապես իրենց անհանգստությունն են արտահայտում շարունակվող անարդյունք բանակցությունների առնչությամբ:

Ֆրանսիայի կառավարության տարբեր պատասխանատուների հետ հանդիպելուց հետո մենք հարցազրույց անցկացրինք երկրի արտգործնախարարության բարձրաստիճան պատասխանատուներից մեկի հետ, որը բավական հայտնի է զանգվածային լրատվության միջոցներում եւ նախընտրեց չհրադարակել իր անունը: Մենք փորձեցինք գտնել այն հարցի պատասխանը, թե Ֆրանսիան, որը միջնադարից ի վեր սերտ կապեր է ունեցել Հայաստանի հետ եւ որտեղ առաջին եւ երկրորդ աշխարհամարտերի ընթացքում հայերը մարտնչել են Ֆրանսիացիների հետ համահավասար, ներկայումս ինչպիսի դիրքորոշում ունի Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության նկատմամբ, մանավանդ Բաքվի նավթին առնչվող «դարի պայմանագրի» ստորագրումից հետո:

– Կարո՞ղ եք արդյոք խոսել Ղարաբաղի խնդրին առնչվող բանակցությունների մթնոլորտի մասին: Մեր կարծիքով Ֆինլանդիայի Ալանդյան կղզիները պատահաբար չէին ընտրվել հնարկումների համար:

– Իրոք, Ալանդյան կղզիների ընտրությունը պատահական չէր, քանի որ դա բավական առանձնահատուկ դեպք է: Դա Ֆինլանդիայի սահմաններում գտնվող ինքնիշխան տարածք է, որի բնակիչները միայն շվեդներ են: Նրանք խոսում են շվեդերեն, վայելում շատ լայն ինքնավարություն: Կղզեբնակները տպագրում են իրենց դրոշմանիշերը, ունեն սեփական դրոշ եւ նույնիսկ իրենց խոսքն են ասում արտաքին քաղաքական հարցերում: Օրինակ, Եվրահամայնքի հետ կապված հարցերում հաշվի է առնվում Ալանդյան կղզիների խորհրդարանի կարծիքը: Մինսկի խմբի անդամները այդ վայրը պատահաբար չընտրեցին. ցանկ ընդունելությունը հնարավորություն տվեց կատարել կարծիքների ավելի լայն փոխանակություն:

Ես կարծում եմ, որ ներկայումս, բնամարտի փուլից հետո, Լեռնային Ղարաբաղում սկսվել է անարժանապատիվ խաղաղության փուլ: Նկատվում է փոքր առաջընթաց, բայց այնուամենայնիվ, հարկավոր է դուրս գալ այս անշարժությունից:

– Այժմ անդրադառնանք հայերին անչափ մտահոգող թեմային: Միջազգային հանդիպումներն այն տպավորությունն են թողնում, որ Լեռնային Ղարաբաղի վրա ներկայումս հաղթական ու դիվանագիտական մեծ ճնշումներ են գործադրվում, որպեսզի Ղարաբաղի վարչակազմը շաս կետերում զիջումներ անի: Ի՞նչ կասեիք այս առնչությամբ:

– Սովորաբար կողմերից յուրաքանչյուրին թվում է, թե միջնորդները ճնշում են գործադրում հենց իր վրա: Դա բնական է: Բայց Ֆրանսիան մի երկիր է, որը տնտեսական, արդյունաբերական, ֆինանսական անմիջական շահեր չունի այդ տարածաշրջանում, ոչ էլ ռազմավարական շահեր: Մենք ունենք հաղթական ընդհանուր շահագրգռություն. մենք ձգտում ենք լավագույն հարաբերություններ ունենալ ամենի հետ: Իհարկե, Հայաստանի հետ մենք ավանդական հին կապեր ունենք, բայց կրկնում եմ, Ֆրանսիան տնտեսական, ֆինանսական, ռազմավարական, ռազմական կամ այլ բնույթի շահեր չունի այդ տարածաշրջանում: Ճիշտ է, միջնորդության նախաձեռնողը Ֆրանսիան է, քանի որ նրա առաջարկությամբ է հրավիրվում Մինսկի այս խորհրդաժողովը Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի լուծման նպատակով: Վերջին հաշվով, Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի խնդիրը պետք է լուծվի միջազգային իրավունքի չափանիշների, ԵԱՀԿ սկզբունքների հարգման շրջանակներում:

Արդ, մենք ոչ միայն կողմնակից ենք, այլեւ պատրաստակամ ենք գործելու ի նպաստ հաղթական խաղաղ կարգավորման: Կարգավորում, որը պետք է մանրակրկիտ կերպով նախապատրաստվի, մշակվի, որպեսզի լուծումը չդարձնակի մի նոր հակամարտության սաղմեր: Բնականաբար, սա երկարատեւ աշխատանք է, եւ բանակցությունները չեն կարող արագորեն արդյունքներ տալ:

– Երբ ձեզ ճիշտ հասկացա, ինձ հետ համամիտ չեք, թե Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունների վրա հաղթական ու դիվանագիտական ուժգին ճնշումներ են գործադրվում:

– Այո, ես այդ տպավորությունը չունեմ: Թեկուզ այն պատճառով, որ մինչեւ օրս ԼՂՀ-ն պատշաճորեն ճանաչված պետություն չէ: Մենք նրա հետ չունենք դիվանագիտական, տնտեսական, մշակութային, ռազմական, հաղթական հարաբերություններ: Երբ կուզեք միակ բանը, որ կարող է գործադրվել ԼՂՀ-ի վրա, այսպես կոչված «բարեկամական» ճնշումն է, երբ ասում են. «Ուշադրություն... Եթե դուք անենք այսինչ բանը, դա կարող է այնքան էլ խելամիտ չլինել, քանի որ...»: Դրանից հետո պատասխանատվությունն ընկնում է նրա վրա:

– Քանի որ խոսեցինք Ֆրանսիայի «բարեկամական դերի» մասին, եկեք հարցը ուղղակի դնենք: Հոկտեմբերի սկզբներին Ֆրանսիայի արտգործնախարար Էրվե դը Շարետը երկրի ազգային ժողովում հարցերից մեկին պատասխանելիս ասաց. «Այո, Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունը կլուծվի Ադրբեջանի սահմանների ներսում»: Չե՞ք կարծում արդյոք, թե այդ հայտարարությունը փոքր-ինչ կանխահաս է (երբ չասենք, որ դա յուրօրինակ ճնշում է), քանի որ միայն Մինսկի խմբի ժողովներն են լիազորված պատերազմող կողմերին հասցնելու խնդրի վերջնական լուծմանը:

– Կարծում եմ, որ շաս լավ ընտրեցի ձեր հարցը: Գիտեք, համաշխարհային ընկերակցությունը, այնուամենայնիվ, ղեկավարվում է որոշակի կանոններով:

– Ներեցեք, բայց հայերը հաջողաձեւորեն են տարածքային ամբողջականության սկզբունքին: Բայց գոյություն ունի նաեւ ինքնորոշման իրավունք:

– Ամբողջ դժվարությունը դրանց համաձայնեցումն է: Առճակատման այս փուլում «միջազգային իրավունքը» խոսում է Ադրբեջանի այն սահմանների պահպանման օգտին, որոնք ընդունվել են միջազգայնորեն նրա ինքնիշխան պետության ճանաչվելու պահին:

Ասկա է Քվեբեկի օրինակը: Ես նախընտրում եմ այդ մասին խոսել նախքան ձեր հարցադրումը: Արդ, ի՞նչ ասաց նախագահ Շիրակը: Շիրակն արդարացիորեն ասաց. «Մենք կճանաչենք ինքնիշխանությունը, եթե այն դուրս գա քվեատվերից»: Քվեարկությունից հետո Քվեբեկը մնաց նահանգ, բայց չդարձավ ինքնիշխան պետություն: Դա նշանակում է, որ բանակցությունների միջոցով պետք է կնքվի համաձայնագիր. Լեռնային Ղարաբաղը եւ Ադրբեջանը պետք է համաձայն լինեն, որպեսզի Ղարաբաղն անկախանա:

Մենք եղել ենք Ղարաբաղում: Դա շաս զեղեցիկ երկիր է: Երեւանում նույնպես մեզ շաս լավ ընդունեցին: Նախագահ Տեր-Պետրոսյանը մեզ ընդունեց երեկոյան ժամը 22:30-ին եւ մեզ հետ զրուցեց մինչեւ կեսգիշեր: Բայց անձամբ ես փորձում եմ պատկերանել անապատ անցյալը: Աֆրիկյան առածներից մեկն ասում է. «Դաս առ սխալներից եւ մի կրկնիր դրանք»: Կարծում եմ, ինչ որ եղել է, արդեն պատմություն է: Կարծում եմ նաեւ, որ պետք է կարողանալ ներել, որը չի նշանակում մոռանալ: Ես կասեի, որ գեներալ Շարլ դը Գոլի մեծությունն արտացոլող քայլերից մեկն այն էր, որ նա պատերազմի ավարտից անմիջապես հետո, երբ վերերը դեռ չէին տիրացել, ասաց, որ ժամանակն է ձեռք մեկնել կանցլեր Ադենաուերին: Պատճառն այն է, որ նա ոչ միայն օժտված էր մեծ հեռատեսությամբ, այլեւ քաջատեղյակ էր պատմությանը: Պատվախնդրությունը նրան հուշում էր գործել ավելի շաս հաղթողի, քան ուժեղի դիրքերից, քանի որ վերջիններս անկայուն դիրքեր են: Ամեն օր հնարավոր չէ առաջին քայլն անել, քանի որ այն պետք է անել պատվով: Նա այդ քայլին չդիմեց ստորադաս վիճակում եւ գործելիս չնվաստացրեց իր երեկվա հակառակորդին:

Լեռնային Ղարաբաղը ռազմական հաղթանակների շնորհիվ հայտնվել է ուժեղի վիճակում, բայց դրանք մեծաղես նվաստացնում են Ադրբեջանին: Թեեւ Ադրբեջանի, Հայաստանի եւ Ղարաբաղի ղեկավարները բանակցում եւ հավանաբար որոշ համաձայնություններ են հասնում, գոյություն ունի «հանրային կարծիքի» խնդիրը: Հարկավոր է որոշակի այդ երեք կողմերի ղեկավարներից յուրաքանչյուրը մյուս կողմին կարողանա ալիբի մատուցել իր հանրային կարծիքի համար: Հակառակ դեպքում, ամեն տարի կլինեն նոր ճնշումներ:

– Հնարավո՞ր է արդյոք զուգահեռներ անցկացնել Բոսնիայի եւ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունների միջեւ, կա՞ն նմանություններ եւ տարբերություններ:

– Իմ կարծիքով անհնար է նման զուգահեռներ անցկացնել:

Հ. Գ. «Վերջում մեր կողմից ուզում եմ հիշեցնել այն, ինչ միշտ կրկնել եմ: Արեւմտյան Եվրոպայի որոշ երկրներ 19-րդ դարի կեսերից փորձել են մեզ հանգստացնել, ասելով. «Մի մտահոգվիր, Թուրքիայում մենք հարգել կտանք ազգային փոքրամասնությունների իրավունքները»: Բայց առաջին աշխարհամարտից առաջ Թուրքիայում հրեաները կազմում էին բնակչության 25 տոկոսը, երկրորդ աշխարհամարտից հետո նրանք հազիվ 2 տոկոս էին, իսկ այսօր կազմում են բնակչության հազիվ մեկ հազարերորդ մասը: Տերություններից ո՞ր մեկն է փորձել կանխել այդ «արնահոսությունը»:

ՊԱՅԹԻ ՏԵՐՊՈՆ-ԱԲԱԲԻ
Մեր սեպ. թղթ., Փարիզ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Դեմիրելը ողջունում է Բոսնիական համաձայնությունը

Թուրքական հեռուստատեսության հաղորդման համաձայն, Բոսնիա-Հերցեգովինայի հարցով ԱՄՆ-ի Դեյթոն քաղաքում ձեռք բերված խաղաղության համաձայնագրի կապակցությամբ հրադարակվեց նախագահ Ս. Դեմիրելի ողջույնի հեռագիրը, ուր մասնավորապես ասվում է. «Խաղաղության համաձայնությունը Բալկաններում կայունության հաստատման ուղղությամբ զգալի դրական նշանակություն կունենա: Հայտնի է, որ Թուրքիան հենց սկզբից պատշաճորեն ընդունել է Բոսնիա-Հերցեգովինայում խաղաղության հաստատման ուղղությամբ միջազգային կազմակերպությունների բոլոր քայլերը: Բոսնիա-Հերցեգովինայի տառապյալ ժողովրդի համար ձեռք բերված համաձայնության նշանակությունը դժվար է գերագնահատել: Մենք է, որ կիրառվեն համաձայնության բոլոր կետերը: Մենք կարծում ենք, որ այսուհետեւ Բալկաններում կսկսվի խաղաղության ու կայունության մի նոր ժամանակաշրջան»: Դեյթոնի խաղաղության համաձայնագրի ստորագրման առթիվ հրապարակվեց նաեւ Թուրքիայի արտգործնախարարության հայտարարությունը: Համաձայնագրի առթիվ արտահայտելով Թուրքիայի գոհունակությունը, հայտարարության մեջ միաժամանակ նշվում է, որ «Բոսնիա-Հերցեգովինայում տեղաբաշխվելիք ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերի կազմում իր մասնակցությունը բերելու հարցում Թուրքիան արտահայտում է իր պատրաստակամությունը»: Գ. Ս.

Թուրքերը չե՞ն մասնակցի Հաբիթաթ-2 համաժողովին

Քաղաքային բնակչության հարցերին նվիրված Հաբիթաթ-2 միջազգային համաժողովի, կամ այսպես կոչված Քաղաքների գագաթաժողովի կանոնադրության հոդվածներից մեկի առնչությամբ տարաձայնություններ են ծագել Թուրքիայի ԱԳՆ-ի եւ համաժողովին մասնակցի թուրքական կազմակերպությունների միջեւ: Ինչպես հաղորդում է «Մարմարա» օրաթերթը, նախարարությունը Հաբիթաթ-2-ի կենսրոնական վարչությանը պատշաճորեն տեղեկացրել է, որ չի առաջադրվի թուրք բանախոսների անձնանխելիության իրավունքը: «Ենի Յուզը» թերթի կարծիքով, ԱԳՆ դիրքորոշումը առնվազն նշանակում է, որ Թուրքիան չի վստահում իր քաղաքացիներին եւ չի ցանկանում, որ նրանք համաժողովում ազատորեն արտահայտեն իրենց կարծիքը: Թուրքիայի ԱԳՆ-ի այս վերաբերությունն առաջացնում է պնդումները, թե Թուրքիայում ոտնահարվում են մարդու իրավունքները եւ հարկ չկա նման համաժողով գումարել Ստամբուլում: Հակառակ դրան, ըստ «Մարմարայի», թուրքական կառավարությունը հսկայական ջանքեր է գործադրել, որպեսզի այն տեղի ունենա Թուրքիայում: ԱԳՆ-ում վստահ են, որ այլեւս ուշ է փոխել համաժողովի վայրը, քանի դրա բացմանը մնացել է ընդամենը [illegible] ամիս: Հաղորդվում է նաեւ, որ համաժողովին մասնակից թուրքական [illegible] կերպությունները պայքար են [illegible] ընդդեմ նախարարության [illegible], քանի որ նրանց առաջին անգամ [illegible] հնարավորություն ընձեռվում [illegible] ինչպես եւ հրապարակավ արտ[illegible] իրենց ցանկությունները: ԵՏ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ

4 սենյականոց բնակարան (95 քմ), վերնահարկով (45 քմ). Ընդհանուր մակերեսը 140 քմ Աջափնյակում (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ). 4 հարկանի քարե շենքում

Հեռ. 58-18-41, 34-25-86

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

«Փակ աչքերով քայլում էր երբեմն զազաթների վրայով»

Երեկ գրականության եւ արվեստի բանգարանում նշվեց Հրաչյա Ներսիսյանի 100-ամյակը. Բնականաբար հոբելյանական հանդիսավոր խոսքեր, չդադարած դատողություններ, տոավորություններ, մեկնաբանություններ, իսկ նա (ինչպես դարզվեց) «ոչ գրել էր սիրում, ոչ խոսել, ոչ էլ ոբեւէ ժողովում ելույթ ունենալ» (Լ. Հախվերդյան). Պատահաբար դերասան դարձած մարդը հայ բեմի ամենաժողովրդական դերասանն է դարձել, ում հետեւից փառքի շքեղ թիկնոցի հղանցքները սիրով տանում էր ժողովուրդը նրա ժամանակակիցը. Մենք ժամանակակիցը չեղանք (բեմում չտեսանք նրան) լավ թե վատ ավելի շատ առաստելի գույն խառնեցինք այն իրական գույնին, ինչ դատվեց, կարդացվեց. Բախտավոր էլ եղանք կինոդերերի կենդանությունն ավելացավ համալսարանում. երբ լսարանն ինչման էլ մեծ լիներ. Լեւոն Ներսիսյանի գրականության արվեստի մեզ տված բանալիները. Նաեւ արտիստական հմայքն ավելի ընդարձակ տրահ էր դարտադրում. Լեւոն Ներսիսյանին աշակերտածներս Հրաչյա Ներսիսյան մեծությունը Նաեւ նրանով ենք զգում. ամբողջացնում. Երեկ բանգարանի տրահը հնարավորինս «կենդանացված» էր Հրաչյա Ներսիսյանով. լուսանկարներ. ձայներիգներ. նրա արվեստի հմայքը ներկայացնող խոսքեր. որոնց մոտավոր վերարտադրությունը փորձենք ներկայացնել ստորեւ.

ստացել. Ջանանի կազմած հայ դրամատիկական խումբ է հրավիրվում բոլոր տաբի. ձայնի. արտահայտչ տեսի հասար: Այնուհետ Օ-վի Սեամյանն է գտնում նրան («Սեամյանը եղավ իմ առաջին եւ միակ ուսուցիչը»): 23-ին գալիս է Երեւան. առաջին դերական բատրոն. մեկ-մեկ հյուրախաղերի Մոսկվա. իսկ ամբողջ կյանքում Երեւանի բնակիչ. ու դերասանական ոդին դրծավ. էլ ոդի չկա. դատում է դարոն Հավվերդյանը: Եղեռնից. Պոլսի իրեն շրջադատած միջավայրից զգված խաղաց սոցիալիզմի շինարարների. հեղափոխական հերոսների կերարներ: Ու երբ դրանց հայ հանդիսատեսը սիրեց. նրա շնորհիվ: Լոնաչարսկու Դոն Կիխոտին իր մեկնաբանությունը տվեց. Վերջակող սաղեմ խաղաց հարազատ Մերվանտեսին. կերտեց Համլետ հայեցողական. նաեւ մանչելի Կիդար: Ռուսական կյանքին անծանոթ. «ինտրիգայով» հղեւսակով խաղաց 40-ին «Օթելլո». ես սիրում Լի Փավազի Օթելլոն շեղ. հղարս. բոլորին վերեւից նայող: Եկավ Ներսիսյանը եւ ոչ մի շեղ: Նա գանկություն չուներ հերոսին լուսադատակ դնել: («Մեր աչքի առաջ մարդ ծերացավ. նրա մազերը ադիտակեցին. սեռ մարդու անկումը». Յոզովսկի): «Պասվի համար». «Բաղդասար Ախդար». «Կենդանի դիակ» բոլորում էլ խաղում էր իր

ներ խոսքը սկսեց շնորհակալությամբ «Թատրոնն ավանդական արվեստ է. երբ կորցրեց իր դատմության առանցքը. կկորցնի ոդդպարը: Անցյալի մեծությունները դիտի ժամանակակից դառնան: Թանգարան են մտնում ստացված արժեքները: Հիանալի է. որ միջոցառումը հենց բանգարանում է»: 14-19 թվերին բարգմանիչ աշխատած ժամանակ. Ներսիսյանը որոշում է ինքնատան լինել. անաղաս. հետո ծով. որոշում է վազել ու... խեղդվել: Արաք մի հովիվ երգում է: Երգը լսել է. մտածել. որ այս «այլանդակ աշխարհում ապրելն ավելի լավ է. քան

վրա. ինչպե՞ս էր բնական վերարտադրում Բաղդասար Ախդարի վիշտ ունեցող մարդու կերդարը. դանդաղ. ծալադատիկ նստում էր. հանում բաշկինակը. հետո անձայն լաց էր լինում. հետո աչքերը արթում ու նոր միայն «կինս սիրեկան ունի» արտասանում: Անտրամաբանական Ռեալանական տեսակետից ու տրամաբանական հոգեբանական տեսակետից շատ հաճախ միահյուսվում էին նույն փայլունին. այդպես գոյացնելով նրա բնական տաղանդը. նկարագրում է դարոն Հովհաննիսյանը: Վաղդուհի Վարդերեսյանի. Լեւոն Թոխմիկյանի հիշողություններ վկայում են այն մասին. որ Ներսիսյանին բեմում զգալ. տեսնել կարելի էր. վերարտադրել ոչ: «Պասվի համար» ֆիլմն էի դիտում. հասկացա. որ ինչ որ հաջողել եմ. նրա շնորհիվ է եղել. նա էր ինձ թույլ տալիս խաղալ. նա էր ինձ տանում դեղի կերդարը» (Վաղդուհի Վարդերեսյան):

«Յոնեսկիկը. Խորեն եւ ես մեր գտել էինք Փափազը. որը ձգում էր դեղի երկինք. եւ Թադեոս Սարյանը չգնահատված մի դերասան. որը հաբում էր դեղի երկիր: Նրանք մեզ դարձրին այն. ինչ որ մենք եղանք: Իսկ Հրաչյայից ոչինչ չկարողացանք վերցնել: Պրոֆեսիոնալ չէր. այլմոդրակային էր» (Լեւոն Թոխմիկյան):

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎԱՆԵՓՅԱՆ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Հիշողության զարկերակն արթուն պահող մայրան

Ընթերցողին է հանձնվել «Հարաստեության զարկերակ» հուշամատյան գիրքը, որն ամփոփում է հայ ազգային ազատագրական դայքարում զոհված ազատամարտիկների լուսանկարներն ու նրանց մասին դատմող փոքրիկ ակնարկները:

Հուշամատյանի առաջին գիրքը ներառում է հիմնականում Կարմիրի շրջանի ազատամարտիկներին վերաբերող նյութեր: Գրքի հեղինակային խմբագրումը, մշակումը, ձեւավորումը կատարել է Ռուբեն Մնացականյանը: «Հուշամատյանը, գրում է նա, հեռավոր է եղել դատրաստել Կարմիրի շրջանի Վահան գյուղի միջնակարգ դողրոցի ուսուցիչ, երեխաների մայր Ազիզ Թորոսյանի տնաջան ջանքերի ու անաչառ օգնության շնորհիվ»:

Հետաքրքիր կառուցվածք ունի հուշամատյանը: Կարմիրի շրջանի զոհված ազատամարտիկների մասին դատմող նյութերից բացի, նրանում տեղ են գտել նաեւ Երեւանի Էրեբունու, Նոյեմբերյանի, Էջմիածնի, Տավուշի շրջանների զոհված ազատամարտիկներին վերաբերող նյութեր, որոնցից յուրաքանչյուրի մասին դատրաստվելու է մի առանձին հուշամատյան:

ԴԵՐԵՆԻԿ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԵՐ

Փառատոնի շրջանակներում 2 ցուցահանդես, 2 համերգ

«Հայաստանի ճանապարհներ» փառատոնի շրջանակներում նոյեմբերի 20-ին Պուշկինի Արդարադատության դդպատի տրահում բացվել է Սարգիս Համալբաշյանի, Գայանե Խաչատրյանի, Ռուբեն Աբովյանի եւ Արարատ Սարգսյանի նկարների ցուցահանդեսը, որը տեւելու է մինչեւ դեկտեմբերի 20-ը. տեղեկացնում է Ֆրանսիայի հայկական հանձնարարությունը: Նույն աղբյուրը տեղեկացնում է, որ Պուշկինի Սենթ Կրուս բանգարանում նույն օրը բացվել է նաեւ «Հայաստանի ազգային դատկերասրահի գանձեր» ցուցահանդեսը կազմված 19-դ դարի ռուս նկարիչների հավաքածուներից: Ցուցահանդեսը տեւելու է մինչեւ հունվարի 20-ը: Նույն փառատոնի շրջանակներում նոյեմբերի 21-ին կայացել է 2 համերգ: Մարսելի կամերային երաժշտության համերգասրահում ելույթ է ունեցել Մեղեա Աբրահամյան. Ավետյանա Նավասարդյան. Հրաչյա Հարությունյան երգչախումբ. իսկ Սուրբ Բարսեղի Արվեստի եւ մշակույթի տանը ելույթ է ունեցել Հայաստանի Ֆիլհարմոնիկի Ջազ Փենդիվանյանի դեկավարությամբ: Դարձյալ մենակատար հանդես է եկել դաշնակահար Ժերմ Դուկրոն: Հաջորդ օրը նոյեմբերի 22-ին. Հայաստանի Ֆիլհարմոնիկը համերգ է տվել Էջմիածնի Ռազմի համերգասրահում: Դիրիժորական վահանակի մոտ Լորիս Ճգնավորյան. դաշնակահար Ժան Սարկ Լոմիսադա:

Պետերբուրգում Կատրին Դընյովի ֆիլմերի հետահայաց ցուցադրություն

ՍՈՒՆԿ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ ԻՄՊՊԵՍ. Նոյեմբերի 23-25-ը «Սդարտակ» կինոբատրոնում կանցկացվի Կատրին Դընյովի մասնակցությամբ նկարահանված ֆիլմերի հետահայաց ցուցադրություն, որ կազմակերդել է Սանկտ Պետերբուրգի Ֆրանսիական ինստիտուտը: Հանդիսականները կկարողանան դիտել «Ոստիկան» ֆիլմը, որտեղ Դընյովի հետ նկարահանվել է Ալեն Դելոնը, «Ջենի ընտրություն» ֆիլմը՝ Իվ Մոնտանի, ժերար Դեդարդիոյի եւ ժերար Լանվենի մասնակցությամբ, ինչպես նաեւ Ֆրանսուա Տրյուֆոյի «Մետրոյի վերջին գնացքը» ֆիլմը:

Մեր արվեստագետներին արտասահմանում լավ գիտեն, իսկ հայրենիքո՞ւմ

Ընթերցում ես թերթի օրվա համարը կամ ունկնդրում ռադիոն: Լորեի հոսքում բարձ նյութեր կան այսինչ դրամատուրգը կամ ազգագրական. մանկական խումբը հենց նոր է վերադարձել արտասահմանյան շրջագայությունից. մասնակցել է հեղինակավոր փառատոնի. գլխավոր մրցանակ շահել եւ դատրաստվում է մեկեկու ամսից համերգների մեկնել մի նոր երկիր: Անշուշտ արախությունը ես ադրում, որ ժողովրդից արվեստն այս մեծ աշխարհում ճանաչման է արժանանում: Սակայն մեր արվեստի մասին այդդ իմացածին ու զգացածին անհաղորդ է հանրադետության գյուղական շրջանների բնակչության մեծ մասը: Կարծես մեր բաղաքներին ավելի մոտ են Կանադան. Հոլան դիան կամ Նատրոնիան. քան. օրինակ. Տավուշի. Լեռնանի կամ Նոյեմբերյանի շրջանները. որոնց գյուղերի բնակիչները վատդդ զրկված են թեր կարդալդց. անգամ մոռացել են. թե մշակույթի դատանեցի բանում երբ է իր արվեստը ցուցադրել շնորհալի խմբերից որեւէ մեկը: Այս սենեակում հեռեռանիով գյուղաքաղաքներ մշակդային իսկական շրջափակման մեջ են հայտնվել, իսկ դատճառը ճեղ Ոչու փորձ անող չկա: Արվեստի գործիչներին կարտով են տրատում եւ դից բարիք արարող շինականն ու հայրենյաց սահմանը դաշտպանող զինվորը:

ՌՈՒԲԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԿԻՆՈՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Եվրամիությունը հիմնում է կինոարդյունաբերության աջակցող ֆոնդ

Եվրոդական հանձնաժողովը հանդես է եկել երաշխիքային հիմնադրամի ստեղծման միջոցով եվրոդայի կինոարդյունաբերությունն աշխուժացնելու համարձակ նախաձեռնությամբ: 200 մլն էկյու կարդիսալով այդ հիմնադրամը «գեղարվեստական առումով փայլուն, բայց ֆինանսական տեսակետից ավերիչ» նախագծերին օժանդակելու փոխարեն կաջակցի հայտնի ընկերություններին, որոնք բողարկում են ժողովրդականություն վայելող եւ շահութաբեր հեռուսադիլմեր ու կինոֆիլմեր: Հանդես գալով երաշխավորի դերում, հիմնադրամը կինոընկերությունների համար կաղդահովի բանկերից ու ֆինանսական հաստատություններից վարկերի տրամադրումը: Հիմնադրամը կինոֆիլմեր ու հեռուսադիլմերի դատրաստողներին կտրամադրի տխսառությունների ու վարձի գծով մասնակի երաշխիքներ: Եվրահանձնաժողովում համադատասխանաբար լատդիտողական միջոցների եւ տնտեսական հարաբերությունների դատասխանական լրավճարներին: Եվրահանձնաժողովում կարծում են, որ երաշխիքային ֆոնդերի ստեղծումն ամենաճիշտ ուղին է Հոլիվուդի դեմ մղվող դայքարում եվրոդական կինոընկերությունների մրցունակությունը մեծացնելու համար: Նոր նախաձեռնությունը դուր է եկել եվրոդական խոշոր կինոընկերությունների: Ֆրանսիայի. Գերմանիայի. Մեծ Բրիտանիայի. Նիդեռլանդների. Իտալիայի եւ Իսպանիայի ընկերություններին միավորող կինոընկերությունների եվրոդական միության կարծիքով. «այդ ծրագիրը չի նախատեսում ողորմության կամ նդատների բաշխում»: Հիմնադրամն օժանդակում է բացառաղես «լայն լսարանի համար նախատեսված յուրօրինակ աշխատանքների» արտադրությանը. որոնց կարիքը ներկայդում շատ է զգում: Հիմնադրամն ընկերությունների հետ կաղդ կհատտի ոչ թե անմիջականորեն. այլ բանկերի եւ աղահովագրական ֆիրմաների միջոցով. որոնք դատրաստ են կիսել կինոարտադրության հետ կաղված վտանգները: Նոր հիմնադրամը կդեկավարվի անցյալ տարի եվրոդայի ինվեստիցիոն բանկի. եվրահանձնաժողովի եւ 76 ֆինանսական հատատությունների ստեղծած եվրոդայի ինվեստիցիոն հիմնադրամի կողմից:

«ԻՆԴԵՊԵՆԴԱՆՏ ԻՆՎԵՍՏՈՐ»

ՖՈՒԼԲՐԱՅԹԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Ընդունվում են դիմումներ 1996/1997 թվականին Ֆուլբրայթի գիտական ծրագրին մասնակցելու համար: Դիմողներ դետք է ունենան գիտական աստիճան եւ անգլերենի բավական իմացություն Միացյալ Նահանգներում հետազոտական աշխատանք տանելու կամ դասախոսություններ կարդալու համար:

Թեկնածուները կընտրվեն հետեւյալ բնագավառներից

- *Քաղաքագիտություն, միջազգային հարաբերություններ եւ իրավագիտություն*
- *Ամերիկյան հետազոտություններ- ԱՄՆ պատմություն, գրականություն, հասարակարգ եւ մշակույթ*

Դիմումի ձեւերը կարելի է ձեռք բերել USIS-ի գրասենյակից, ԱՄՆ դեսպանատան, Բաղրամյան 18, կամ IREX-ի գրասենյակից, որ գտնվում է Բաղրամյան 40 հասցեով, Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի 38-E սենյակում: Լրացված դիմումները բնդունվում են մինչեւ 1996 թ. հունվարի 15-ը:

Տեղեկությունների կամ դիմումը հանձնելու համար դիմել USIS-ի գրասենյակ 524-661 համարով, կամ IREX-ի գրասենյակ 274-532 համարով

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՇԵՄՊԻՈՆՆԵՐԻ ԼԻԳԱ

«Սպարտակը» շարունակում է իր հաղթարշավը

Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարերն ավարտվում են: Տեղի ունեցան նախավերջին տուրի հանդիպումները: Հակադրես հսկայական հետաքրքրություն էր առաջացնում Մադրիդի «Ռեալի» եւ Չեմպիոնների լիգայի ներկայիս գավաթակիր Ամստերդամի «Այաքսի» հանդիպումը: Չնայած «Ռեալը» սովորաբար հազվադեպ է սեփական հարկի տակ պարտվում, սակայն «Այաքսը» կարողացավ ձնկի բերել անվանի մրցակցին եւ ժամանակից շատ դուրս գալ քառորդ եզրափակիչ: Փայլուն է հանդես գալիս նաեւ Մոսկվայի «Սպարտակը», որը 5 ա-ռնչմամբ հաղթանակ տանելով իմ-նասիայ ոնկորդ սահմանեց եւ նախադեպ առաջին տեղը խմբային մրցաշարում ու հաջորդ փուլի ուղեգիրը: Գերմանիայի «Բորուսիան» արտագնա խաղում հաղթելով Իտալիայի «Յուվենտուս» թիմին փաստորեն ոչնչաբ վերցրեց նույն մրցակցի հետ սեփական հարկի տակ անցկացված խաղում կրած պարտության դիմաց:

A խումբ

«Պանաթինաիկոս»-«Օլբորգ» 2-0
«Պորտո»-«Նանտ» 2-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ	
1. Պանաթինաիկոս	5	3	1	1	7-3		10
2. Նանտ	5	2	2	1	8-6		8
3. Պորտո	5	1	3	1	4-3		5
4. Օլբորգ	5	1	0	4	3-10		3

06.12.95
«Նանտ»-«Պանաթինաիկոս»
«Օլբորգ»-«Պորտո»

B խումբ

«Սպարտակ»-«Բլեֆբուռն» 3-0
«Ռոսենբորգ»-«Լեգիա» 4-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ	
1. Սպարտակ Մ.	5	5	0	0	14-4		15
2. Լեգիա	5	2	1	2	5-7		7
3. Ռոսենբորգ	5	2	0	3	10-12		6
4. Բլեֆբուռն	5	0	1	4	1-7		1

06.12.95
«Լեգիա»-«Սպարտակ»
«Բլեֆբուռն»-«Ռոսենբորգ»

C խումբ

«Գլազգո Ռեյնջ.»-«Սյաուա» 1-1
«Յուվենտուս»-«Բորուսիա» 1-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ	
1. Յուվենտուս	5	4	0	1	15-4		12
2. Բորուսիա	5	2	2	1	6-6		8
3. Սյաուա	5	1	2	2	2-5		5
4. Գլազգո Ռեյնջ.	5	0	2	3	4-12		1

06.12.95
«Բորուսիա»-«Գլազգո Ռեյնջերս»
«Սյաուա»-«Յուվենտուս»

D խումբ

«Ֆերենցվարոշ»-«Գրասհոպ.» 3-3
«Ռեալ»-«Այաքս» 0-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ	
1. Այաքս	5	4	1	0	11-1		13
2. Ռեալ Մ.	5	2	1	2	9-5		7
3. Ֆերենցվարոշ	5	1	2	2	9-15		5
4. Գրասհոպերս	5	0	2	3	3-11		2

06.12.95
«Այաքս»-«Ֆերենցվարոշ»
«Գրասհոպերս»-«Ռեալ»

Ընթերցողների խնդրանքով տպագրում ենք եվրոպական երկրների չեմպիոնների գավաթի բոլոր խաղարկությունների հաղթողների անունները եւ եզրափակիչ հանդիպումների արդյունքները.

1956	«Ռեալ» (Մադրիդ)-«Ռեյմս»	4-2
1957	«Ռեալ» Մ.-«Ֆրանկֆուրտ»	2-0
1958	«Ռեալ» Մ.-«Միլան»	3-2
1959	«Ռեալ» Մ.-«Ռեյմս»	2-0
1960	«Ռեալ» Մ.-«Գլազգոյի»	7-3
1961	«Բենֆիկա»-«Բարսելոնա»	3-2
1962	«Բենֆիկա»-«Ռեալ» Մ.	5-3
1963	«Միլան»-«Բենֆիկա»	2-1
1964	«Ինտերնացիոնալ»-«Ռեալ» Մ.	3-1
1965	«Ինտերնացիոն.»-«Բենֆիկա»	1-0
1966	«Ռեալ» Մ.-«Պարտիզան»	2-1
1967	«Գլազգո»-«Ինտերնացիոնալ»	2-1
1968	«Մանչեսթր Յ.»-«Բենֆիկա»	4-1
1969	«Միլան»-«Այաքս»	4-1
1970	«Ֆեյենորդ»-«Գլազգո»	2-1
1971	«Այաքս»-«Պանաթինաիկոս»	2-0
1972	«Այաքս»-«Ինտերնացիոնալ»	2-0
1973	«Այաքս»-«Յուվենտուս»	1-0
1974	«Բայերն»-«Աստեսիկոն»	4-0
1975	«Բայերն»-«Լիոն»	2-0
1976	«Բայերն»-«Սենտ Էթիեն»	1-0
1977	«Լիվերպուլ»-«Բորուսիա»	3-1
1978	«Լիվերպուլ»-«Բրյուգե»	1-0
1979	«Նոթինգեմ Ֆ.»-«Մալմո»	1-0
1980	«Նոթինգեմ Ֆ.»-«Համբուրգ»	1-0
1981	«Լիվերպուլ»-«Ռեալ» Մ.	1-0
1982	«Աստոն Վիլա»-«Բայերն»	1-0
1983	«Համբուրգ»-«Յուվենտուս»	1-0
1984	«Լիվերպուլ»-«Ռոմա»	1-1 (4-2)
1985	«Յուվենտուս»-«Լիվերպուլ»	1-0
1986	«Ստյաուա»-«Բարսելոնա»	0-0 (2-0)
1987	«Պորտո»-«Բայերն»	2-1
1988	«Էյնդհովեն»-«Բենֆիկա»	0-0 (6-5)
1989	«Միլան»-«Ստյաուա»	4-0
1990	«Միլան»-«Բենֆիկա»	1-0
1991	«Ռեդ սթար»-«Օլիմպիկ»	0-0 (5-3)
1992	«Բարսելոնա»-«Սամպդորիա»	1-0
1993	«Օլիմպիկ»-«Միլան»	1-0
1994	«Միլան»-«Բարսելոնա»	4-0
1995	«Այաքս»-«Միլան»	2-0

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

«Լուժնիկին» ծածկի տակ

Հավանաբար ֆուտբոլասերներն տեղյակ են, որ ըստ ՈՒԵՖԱ-ի դատաքննության, սկսած 1998 թ. դաշտանական միջազգային խաղերն անցկացվելու են միայն այն մարզադաշտերում, որոնց տրիբունաները առանձին նստատեղեր կունենան: Որոշը հանրահայտ ստադիոններ աղեղն վերակառուցվում են: Կվերակառուցվի նաեւ Մոսկվայի «Լուժնիկի» մարզադաշտը: Այդ առթիվ հանդիսավոր արարողություն տեղի ունեցավ «Լուժնիկիում», որին ներկա էին Մոսկվայի քաղաքապետ Յուրի Լուժկովը, Ռուսաստանի Ազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Վիտալի Սմիռնովը եւ այլ բարձրաստիճան հյուրեր: Յուրի Լուժկովը վերակառուցվող հսկա մարզադաշտի 174 սյուների հիմքի առաջին քարը դնելով, որոնց վրա տեղավորվելու է տրիբունաների ծածկը, հայտարարեց, որ երկու տարի հետո Մոսկվան կստանա մարզական հսկա մի համալիր, որը կհամապատասխանի միջազգային ստանդարտներին: «Լուժնիկիում» հնարավոր կլինի ֆուտբոլային խաղեր անցկացնել կլոր տարին:

«Լուժնիկիի» վերակառուցման առթիվ ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ Ժոաո Ավելանժն ասել է, որ աշխատանքներն ավարտվելուց հետո այստեղ աղեղն հնարավոր կլինի անցկացնել Չեմպիոնների լիգայի կամ Գավաթակիրների գավաթի խաղարկության եզրափակիչները:

Հիմալայները խլեցին ալպինիստների եւս երկու կյանք

ԳԵՐՇՈՆ ԱԹԵՐՅԱՆ,
«Գալանս, Ֆրանսիա

Աշխարհում 14 լեռնագագաթներ դան, որոնց բարձրությունն անցնում է 8 հազար մետրից եւ բոլորն էլ գտնվում են Հիմալայան լեռնաշղթայում: Ամեն մի ալպինիստ երազում է իր կյանքում բարձրանալ այս 14 լեռնագագաթները: Սակայն դա հաջողվել է միայն մի քանի հանդուգն: Իտալացի Ռեյնհոլդ Մեսսներն առաջին մարդը եղավ աշխարհում, որ հաղթահարեց 14 այս լեռնագագաթները: Շվեյցարացի Վալտեր Բոնատին նույնը կատարեց 8 տարում (1979-1987 թթ.): Անցյալ ամսին ֆրանսիացի երկու հանրահայտ ալպինիստներ՝ Բրնուա Շամունը եւ Պիեռ Ռոյերը, որոնք հաղթահարել էին 13 լեռնագագաթներ, ուզում էին բարձրանալ վերջին՝ 14-րդ լեռնագագաթը՝ կանգ-ցենյունկան (8586 մ): Հոկտեմբերի 5-ին երկու ալպինիստները, երբ գտնվում էին գագաթից ընդամենը 40 մ ցածր, անհայտ պատճառներով որոշեցին իջնել: Ցավոք դրանից հետո կաղը լրիվ խզվեց: Նույն առավոտյան նրանց նեղալցի օգնականը զոհվել էր ան դունդն ընկնելով: Հոկտեմբերի 6-ին ուղղաթիռից նկատեցին Բրնուա Շամունին: Ըստ տեղեկությունների՝ Պիեռ Ռոյեն անհետացել էր, կամ վայրէջքի այլ ճանապարհ ընտրել: Բրնուա Շամունը շատ դանդաղ էր իջնում, բայց շուտով մառախուղը փակեց տեսադաշտը եւ վերեւից ոչինչ չէր նկատվում: Օրեր շարունակ սպասեցին այս երկու ալպինիստներին, բայց իզուր: Իսպանական մի ուրիշ փրկարարների խումբ 8 օր անց բարձրացավ նույն լեռնագագաթը: Դա էլ չօգնեց, երկու ալպինիստներից ոչ մի հետք չգտնվեց: Գիտենալով, որ թթվածնի պակասության պատճառով 8 հազար մ բարձր լեռներում ամենաուժեղ մարմինը կարող է ապրել ընդամենը 4-5 օր՝ պետք է են թադրել, որ վերոհիշյալ ալպինիստները զոհվել են: Շամոնիկա քաղաքում եւ ամբողջ Ֆրանսիայում, ուր այս երկու երիտասարդ ալպինիստները մեծ հեղինակություն ունեն, լուրը ցավ պատճառեց շատերին: Հիմալայները խլել էին նրանց երկու լավագույն զավակներին: «Մարդը միշտ պետք է հարգի լեռների օրենքները», ասում էր Հերցոգը, որն առաջինը հաղթահարեց է վերեսը: ■

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Արարկիր-Կանաչ» մշակույթի պալատում կազմակերպվում է Արարկիրի երգչանի բաց առաջնություն, որոնց կարող են մասնակցել բոլոր ցանկացողներ

- Միջազգային նարդի (Դամի) ձեւից նոյեմբերի 27-ին եւ 29-ին
- Երկար նարդի նոյեմբերի 28-ին եւ 30-ին
- Շախմատ դեկտեմբերի 2-ից մինչեւ 5-ը

Նաեւ՝ կանոններին կարող եք ծանոթանալ նոյեմբերի 26-ին, ժամը 16.00-ին եւ առաջնությունից առաջ: Բոլոր խաղերի սկիզբը ժամը 11.00-ին: 1-3-րդ տեղերի հաղթողներ կդարգեւատվեն բանկարժեք մրցանակներով (20000-40000 դրամի արժողությամբ):

Մասնակցությունը վճարովի է:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել մշակույթի պալատ կամ զանգահարել 23-09-31, 23-52-91: Հասցեն՝ Ազատության 19

ՖԻՖԱ

Կամոմանեսին սխալեցին հրաժարական տալ

Վերջին ժամանակներս շախմատային աշխարհում բացառիկ լարված եւ անառողջ մթնոլորտ էր ստեղծվել: Աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովի եւ անգլիացի գրոսմայստեր Նայջել Շորթի նախաձեռնությամբ Պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիայի ստեղծումը փաստորեն դառնակեց շախմատի համաշխարհային կազմակերպությունը: Փարիզի մերձակայքում տեղի ունեցող շախմատի միջազգային ֆեդերացիայի գլխավոր համաժողովում ՖԻԴԵ-ի նախագահ, 68 ամյա Ֆիլիպինցի Ֆլորենսիո Կամոմանեսը սխալված էր հայտարարել իր հրաժարականի մասին: Դրանից առաջ Կամոմանեսի հրաժարականի օգտին խվեարկել էր ՖԻԴԵ-ի կենտրոնական կոմիտեն, որը խիստ ենթադատության էր ենթարկել կազմակերպության ղեկավարների գործունեությունը: Ֆլորենսիո Կամոմանեսն առաջին ազգային վարդեսն է Ֆիլիպիններում: Նա եղել է ՖԻԴԵ-ի ասիական գոտու նախագահ, այնուհետեւ ՖԻԴԵ-ի փոխնախագահ: 1982 թ. Ֆլորենսիո Կամոմանեսն ընտրվել է ՖԻԴԵ-ի նախագահ:

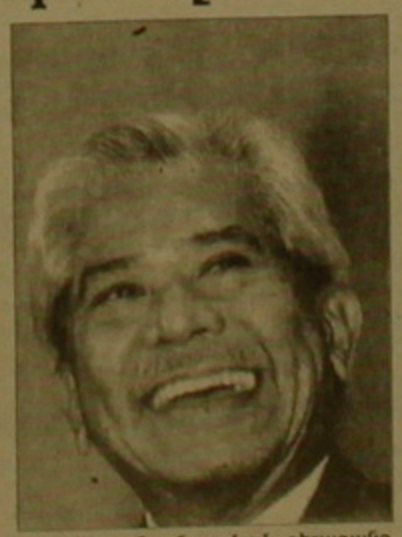

Այսօր շախմատային աշխարհին հետաքրքրում է, թե ո՞վ է զբաղեցնելու ՖԻԴԵ-ի նախագահի բարձր պաշտոնը: Հատուկ զարմանք առաջացրեց այդ առթիվ Կամոմանեսի առաջարկությունը՝ նախագահ ընտրել Կալմիկիայի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովին, որը շախմատի մեծ սիրահար է: Կիրսան Իլյումժինովը վարդեսության թեկնածու է, հենց նրա աջակցությամբ է, որ ամբողջ շախմատային պատմության ընթացքում գերազանց ձեւով կազմակերպվեց ոչ միայն Ռուսաստանի այս տարվա բարձրագույն խմբի առաջնությունը, այլեւ այլ մրցաշարեր: Կամոմանեսն առաջարկելով Իլյումժինովի թեկնածությունն ընդգծեց, որ նա թե Գարրի Կասպարովի եւ թե Անատոլի Կարպովի մտերիմ ընկերն է: ՖԻԴԵ-ի կոնգրեսը վերջապես որոշեց միջազգային ֆեդերացիայի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Անատոլի Կարպովի եւ այդ կոչման հավակնորդ Գարրի Կասպարովի միջեւ եզրափակիչ մրցախաղի ժամկետը եւ վայրը: Այն տեղի է ունենալու գալիք տարվա հուլիսին Կանադայի Մոնրեալ քաղաքում:

ԼՈՒՐԵՐԻ ՀՈՍՔ

Պայմանագրեր համակարգիչների միջոցով

Իսպանիայի պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլային լիգայի ղեկավարներն ուզում են համակարգչային կապի՝ օգտագործելով խաղացողների թիմից թիմ տեղափոխվելու պայմանագրերի համար:

NBA-ի չին 1-ին խաղացողը

Մա Ժիանը՝ Յուտա համալսարանից, ազգությամբ՝ չին, առաջին խաղացողը եղավ ԱՄՆ-ի պրոֆեսիոնալ բասկետբոլում (NBA): Լոս Անջելեսի «Կլիպերսը» Մա Ժիանին թիմ վերցրեց, նրա հետ պրոֆեսիոնալ պայմանագիր կնքելով:

Ռուանդայում միայն 2 մարզիչ

Ռուանդայում (Աֆրիկա) մնացել են ֆուտբոլի միայն երկու մարզիչներ: Քաղաքացիական պատերազմից առաջ նրանց թիվն անցնում էր երկու տասնյակից:

Յրտին ծանոթ չէին

Ֆիջի կղզիների ռեգբիստները յրտին ծանոթ չեն: [illegible] նրանք պատրաստվում էին շրջագայության մեկնել Ուելս, թի մի մարզիչը իր խաղացողներին ստիպեց մի քանի ժամ շարունակ «պտույտներ» կատարել սառնարանային սենյակներում:

ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ ԿՏԱ ԻՄԱՆԱԼ ՁԵԶ ԶԱՆԳԱՀԱՐՈՂԻ ՀԵՌԱԽՈՍԱՀԱՄԱՐԸ

ՊՐՈՏՈՆ

ՖՈՒՆԿՑԻՈՆԱԼ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

◆ կորոշի եւ կհուշի Ձեզ զանգահարողի հեռախոսահամարը, ինչպես նաեւ կհիշի Ձեզ նախկինում զանգահարած 67 հեռախոսահամարները եւ կվերարտադրի դիսպլեյի վրա.

◆ կօգնի Ձեզ զանգահարել ժամանակավորապես զբաղված հեռախոսահամարներով եւ կհայտնի երբ կաղ կլինի (ավտոմատ զանգով).

◆ կհիշի եւ կհավաքի քաղաքային կոդերում Ձեզ անհրաժեշտ 40 համարներից ցանկացածը ընդամենը մեկ սեղմումով:

Սարքը միայն հեռախոսային գծից:

Հասցեն՝ Երեւան, Նորքի 1-ին զանգված, Նանսենի 13 (թիվ 15 Մշակույթի տուն, «Շինանյութ» խանութից 200 մ ներքեւ)
Հեռ. 63-76-45

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԻՍՐԱՅԵԼ

Ռաբինի սպանություն. Ավիշար Ռավիվը Շաբակի գործակալ է եղել

Իսրայելում չի հանդարտվում վարչապետ Ռաբինի սպանության առնչությամբ ունեցած կասկածանքով ձերբակալված «Էյալ» աջ ծայրահեղական կազմակերպության հիմնադիր եւ առաջնորդ Ավիշար Ռավիվի. որպես իսրայելական Շաբակ անվտանգության ծառայության իրազեկիչի բացահայտման հետ կապված սկանդալը: Բանն այն է. որ կասկած է առաջացել, թե վարչապետ Ռաբինը գոհ է գնացել Շաբակի կողմից կազմակերպված անհաջող սադրանքին, ուր նոյնպես է եղել վարկաբեկել ընդդիմությանը. այսինքն աջերին: Իսրայելում տժգոհ իսկական դիմադրություն է սկսվել: Ազգը 2 մասի է բաժանվել: Մարդիկ կարող են հաղթել. նույնիսկ անօրինական ճեմով աշխատանքից հեռացնել, երբ նրա արտահայտած կարծիքներն զնահատվեն որպես աջ ծայրահեղական: Որոշ խանութներում նույնիսկ հրաժարվում են տպատարկել հրեա կրոնամոլներին. որոնք աջ ծայրահեղականներ են համարվում: Մինչեւ բանները հասարակ են, թե վիճակն այնքան է սրվել. որ հնարավոր է նույնիսկ քաղաքական դաստիարակ, երբ, օրինակ. այս անգամ էլ. ասված մի առաջն. որեւիցե աջ առաջնորդ սպանվի: Նոյեմբերի 22-ին «Ազգն» արդեն հայտնել էր. որ Շաբակ անվտանգության ծառայությունը հերթել էր իր մասնակցությունը «Էյալ» կազմակերպության եւ հրահրիչ բոլոշիկների ու ղեկավարների տրագրմանը. սակայն «մոռացել էր» հերթել Ավիշար Ռավիվի հետ ունեցած կապը: Եվ դա դատահական չէ: Նոր փաստեր են ի հայտ եկել. որոնք ուժեղացնում են կասկածները այն մասին. թե Շաբակ անվտանգության ծառայությունը առնչություն է ունեցել Յիգալ Ամիրն էլ է Շաբակի վկայական ունեցել 92 թվականին նա Շաբակում ղեկավարային դասընթացներ է անցել: Դա եղել է Ամիրի որպես իմիրի ուսուցիչ Լասվիայի հրեական համայնք գործուղվելուց առաջ: Հիմա մեզում է. որ Շաբակի գործակալ է եղել: Պարզվել է. որ դեռ 1987 թվականին հավատարված Ռավիվը Շաբակում ոչ այնքան վստահելի. սակայն միանգամայն վերահսկելի աղբյուր է համարվել: Վարչապետ Ռաբինի սպանությունից 2 ամիս առաջ Ռավիվն իր զեկուցագրերից մեկում որպես ծայրաստիճան աջի եւ ծայրահեղականորեն տրամադրված անձնավորության անուն է հիշատակել Յիգալ Ամիրի անունը. սակայն. ճիշտ է. չի հայտնել վարչապետ Ռաբինին սպանելու Ամիրի դարձնելու խոստումների մասին: Բայց մեկ ուրիշ իրազեկիչ. ուսանող Շլոմո Ալերին ոչ միայն հայտնել է այդ մասին. այլ նաեւ տվել է առգրավ մարդասպանի արտաքին տեսքի նկարագրությունը: Շաբակը ոչինչ չի ձեռնարկել: Ավելի զարմանալի փաստեր էլ են ի հայտ եկել: Պարզվել է. որ վարչապետ Ռաբինին սպանող Յիգալ Ամիրն էլ է Շաբակի վկայական ունեցել 92 թվականին նա Շաբակում ղեկավարային դասընթացներ է անցել: Դա եղել է Ամիրի որպես իմիրի ուսուցիչ Լասվիայի հրեական համայնք գործուղվելուց առաջ: Հիմա մեզում է. որ

հիշում եմ. Իսրայելի վարչապետ Յիցխակ Ռաբինը հենց այդպիսի դեպքի է սպանվել. երբ Թել Ավիվում տեղի ունեցած հանրահավաքում երբայր ունենալուց հետո դեղի իր մեքենան է ուղղվել: Ավելի զարմանալի բաներ էլ են դարձվել: Համաձայն դրանի. այդ տխրահռչակ բելավիվյան հանրահավաքի հարակից դեպքերի բարձրաստիճան մասնակցի հեռանալու դեպքին ոստիկանությունը անվտանգության ծառայությունից այդ մասին հատուկ ազդանշան է ստացել: Միայն մի անգամ ոստիկանությունն այդպիսի ազդանշան չի ստացել: Դա եղել է վարչապետ Ռաբինի հեռանալու դեպքում: Բացի այդ. ոստիկանությունը հրաման չի տվել. որ կողմնակի անձանցից ազատի ավտոմոբիլների կենտրոնի տարածքը. որ. կարծես. դրանք համաձայն. կողմնակի անձանցից դեմ է զերծ լինեն: Եվ վերջապես. կարծես մարդասպանի գործը հեշտացնելու համար այդ օրը չգիտես ինչու. ավտոմոբիլների կանգառը վստահվել է անփորձ կուրսանտներին. որոնցից մեկի հետ էլ սպասելով վարչապետ Ռաբինին. հանդիպս զրուցելիս է եղել Յիգալ Ամիրը:

Օրերս մի քանի ծայրաստիճան աջ կազմակերպություններ. այդ թվում «Պաղեստինյան ինքնավարության վերացման շտաբ». «Ահաբեկչությունից տուժածների միություն». «Կանաչ հագած կանայք» կազմակերպությունները եւ «Սա մեր երկիրն է» շարժումը մամլո ասուլիս են կազմակերպել. որտեղ բոլոր երբայր ունեցողները դատապարտել են. որ Յիցխակ Ռաբինի սպանության եւ Շաբակ անվտանգության ծառայության գործունեության միջեւ կապը ուսումնասիրող մի անկախ հանձնաժողով ստեղծվի: Այդ մամլո ասուլիսում էլ է կասկած հայտնվել. որ վարչապետ Ռաբինի սպանությունը Շաբակի չհաջողված սադրանքն է. որի նպատակը քաղաքական ընդդիմությունը վարկաբեկելն է եղել:

Դատարանը Ամիրի նախնական կալանքի ժամկետն ավելացրել է 12 օրով: Իսկ հատուկ ստեղծված հետաքննության դեպքերի հանձնաժողովը սկսել է անվտանգության ծառայության եւ ոստիկանության ղեկավարների ցուցմունքների լսումը:

ԳԵՐՄԱՆ ԷՄԻԼ-ՏԵՐՅԱՆ.

Կասպից ծով իջեցվեց ղազախական առաջին ռազմանավը

Վերջերս, հանդիսավոր կերպով, Ղազախստանի պաշտպանության նախարարի ներկայությամբ, Կասպից ծովի ջրերն իջեցվեց ղազախական առաջին ռազմանավը: Ինչպես գրում է իրանական «էթելաաթ» թերթը, այն Վաշինգտոնի նվիրած մյուս երկու ամերիկյան ռազմանավերի հետ, կազմում է երկրի նոր ռազմածովային ուժերի հիմնական մասը: Որոշման համաձայն Ամերիկան Ղազախստանին նվիրելու է վեց ռազմանավ: Բայց պետք է հիշեցնել, շարունակում է թերթը, որ Ռուսաստանը պնդում է Կասպից ծովի իրավակարգի հաստատման անհրաժեշտության մասին ասելով, որ Կասպից ծովից պետք է օգտվել միայն իրավակարգի հաստատումից հետո: Մինչ այդ, մերձկասպյան եւ օտարերկրյա երկրների միջեւ ծովից օգտվելու կարգավորությամբ կնքված ամեն տեսակ պայմանագիր պաշտոնապես չի ճանաչվի: Դրան համակարծիք են Իրանն ու Թուրքմենիան, իսկ Ադրբեջանն ու Ղազախստանն ունեն իրենց ընդհանուր տեսակետը: Ս. Գ.

Իրանը պահանջում է դադարեցնել Կասպիցի նավթի արդյունահանումը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: Իրանի արտգործնախարարի օգնական Աբաս Մալեքին հայտարարել է, որ իր երկիրը միջազգային կազմակերպություններից պահանջել է դադարեցնել Կասպից ծովում նավթային ընկերությունների կողմից կատարվող հորատման աշխատանքները, քանի դեռ այդ ծովի իրավական կարգավիճակը չի հստակեցվել: Նույն պաշտոնյան Մալբայում կայացած Միջերկրական համաժողովում միջազգային ատյանների ուշադրությանն է հրավիրել Կասպից ծովի բնապահպանական խնդիրների վրա, մասնավորապես շեշտելով, որ «Այս ծովի ջրի ընթացքն այնքիսին է, որ արդյունաբերական ու նավթային բափոնները փոխադրվում են նրա հարավային մասը»:

Ո՞ր անհետացավ Ռուսաստանի 1000 տոննա ոսկին

Հոկտեմբերի օրը կոմունիստների ֆրակցիայի առաջարկով Դուման որոշել է սեղծել խորհրդարանական հանձնաժողով՝ երկրի ոսկու պաշարը ստուգելու նպատակով: Հանդգնելով գործընկերներին խվեռկել այդ հարցը նստաշրջանի օրակարգ մտցնելու օգտին՝ անվտանգության կոմիտեի նախագահ Վիկտոր Իլյուխինը խոսել է «գայդարյան բարեփոխումների շրջանում Ռուսաստանի ոսկու պաշարը վաստնելու մասին»: Եգոր Գայդարը պարզաբանել է, որ Ռուսաստանի Դաշնությունը միութենական կառավարությունից ստացել է ընդամենը 289.6 տոննա ոսկի: Կրա հրաժարական տալու պահին պետության տնօրինության տակ եղել է 308 տոննա ոսկի: 1000 տոննայից ավելի ոսկի, Գայդարի խոսքերով, խորհրդային Միությունում «անհետացել է չգիտես, թե ուր»: ՍՊՈՒՆԴԻՍ

ՎԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառում կամ փոխանակում եմ Ստեփանավանից մեկ կմ հեռավորության վրա գտնվող Կիրով բնակավայրում 2 սենյականոց սեփական տունս Երեւանում գտնվող բնակարանի հետ: Ունի ռուսական վառարան. նկուղ. 2 [illegible] 1000 մ ցախանոց. [illegible] տնամերձ այգի: Ինչպես նաեւ 1.4 հեկտար վարելահող (կարտոֆիլ. ցորեն): Զանգահարել 581841. 582483:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՌԱՋԱՐԿ

«Ազգը» աշխատանքի է հրավիրում ՍՐԲԱԳՐՉԻ

Նախընտրելի են հաղթի կենտրոնում կամ Շահումյան-Կոմիտաս-Նորքի Բարդաշեն զանգվածներ երթուղու մերձակայքում բակվողները:

«ԱԷՐՈՖԼՈՏ Ռուսական Միջազգային Ավիաընկերության»

ԱԷՐՈԷՔՍ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

Դուք կարող եք՝

-Գնել կամ հեռախոսով պատվիրել «ԱԷՐՈՖԼՈՏ»-ի, ինչպես նաեւ այլ ավիաընկերությունների կողմից աշխարհի ցանկացած երկիր կատարվող չվերթների ավիատոմսեր

-Պատվիրված ավիատոմսերը ստանալ ցանկացած հասցեով

ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ԵՐԵՎԱՆ երթուղու չվացուցակը

Չվերթ	Օրեր	Թռիչքի ժամը		Ժամանման պահը	
CY-191	2,4,5,7	21.40	(Շերեմետյեվո-2-ից)	00.40	(Երեւան)
CY-192	1,3,5,6	02.50	(Երեւանից)	04.55	(Շերեմետյեվո-2)
CY-193	1,3,5,7	10.00	(Շերեմետյեվո-1-ից)	13.50	(Երեւան)
CY-194	1,3,5,7	15.20	(Երեւանից)	17.10	(Շերեմետյեվո-1)

Գնելով «Աէրոֆլոտ»-ի տոմսերը եւ թռչելով երրորդ երկրներ «Շերեմետյեվո-2» օդանավակայանից, դուք ազատվում եք կրկնակի անձնագրային եւ մաքսային ստուգումներից

Հասցեն՝ ԵՐԵՎԱՆ, Բաղրամյան-2 («Առագաստ» խանութի հարեւանությամբ) Հեռ. 56-79-31, Ֆաքս 56-42-40

«ԱԷՐՈԷՔՍ»-ը ունի իր մասնաճյուղերը հետեւյալ քաղաքներում.
ք. Վանաձոր, Վարդանանց-122, հեռ. 2-07-27
ք. Ստեփանավան, Հոկտեմբերյան-122,
ք. Չարենցավան, 2-րդ փողոցային բաժանմունք, հեռ. 4-44-34

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների առաջարկի եւ պահանջարկի մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռք»:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1993. Տպաքանակը 7000. Ստորագրված է տպագրության 23. 11. 1995. Գինը՝ 50 դրամ

digitised by A.R.A.R.@